

deinterimecoloog

rapport

Activiteitenplan

Woningbouw Nijmegen-Lent

10 oktober 2024
versie 3

De Interim Ecoloog B.V.

Dijkgraaf 25
6671 GN Zetten
M 06 [REDACTED]
info@deinterimecoloog.nl

Rapportkenmerk

P24024/rap02/v3

De Interim Ecoloog B.V. is lid van het
Netwerk Groene Bureaus en conformeert
zich aan de gedragscode van het NGB

Opdrachtgever

Ontwikkelcombinatie
De Waalhoven V.O.F.
t.a.v. [REDACTED]
Postbus 756
8000 AT Zwolle

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	2
1.3	Deskundigheid	2
1.4	Leeswijzer	2
2	Plangebied en planvoornemen	3
2.1	Huidige situatie plangebied	3
2.2	Voorgenomen ontwikkeling en planning	4
3	Ecologisch onderzoek	6
4	Effectanalyse	7
4.1	Ecologie teunisbloempijlstaart	7
4.2	Effectanalyse	9
5	Maatregelen	11
5.1	Mitigatie	11
5.2	Compensatie	14
5.3	Zorgplichten	15
6	Gunstige staat van instandhouding	16
6.1	Aanleiding	16
6.2	Teunisbloempijlstaart	16
7	Wettelijk belang	19
8	Alternatievenafweging	21
8.1	Locatie en inrichting	21
8.2	Werkwijze en planning	21
9	Literatuur	22

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Ontwikkelcombinatie Waalhoven V.O.F. (hierna de combinatie) heeft het voornemen om nabij Lent diverse bouwwerkzaamheden uit te voeren voor de ontwikkeling van diverse kavels. Het gaat om grondwerkzaamheden, realisatie van woningen en gebouwen en het inrichten van de buitenruimte in de gebiedsdelen Woenderkamp en Hof van Holland. Deze gebieden ten noorden van Nijmegen maken onderdeel uit van de grotere gebiedsontwikkeling Waalsprong. Op dit moment liggen de te ontwikkelen terreinen grotendeels braak, met her en der restanten van de voormalige terreininrichting zoals een hoogstamboomgaard en knotwilgen. De ligging van het projectgebied is weergegeven in figuur 1.

Voor deze ontwikkeling is een quickscan natuurwetgeving uitgevoerd door De Interim Ecoloog (zei bijlage 1). Onderdeel van de quickscan natuurtoets was tevens een nader onderzoek naar de teunisbloempijlstaart. Uit dit onderzoek blijkt dat de teunisbloempijlstaart voorkomt in het projectgebied. De voorgenomen werkzaamheden kunnen leiden tot het doden van exemplaren van de soort en tot verlies van voortplantingsplaatsen. Dit is een overtreding van art. 11.46 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

Figuur 1. Projectgebied te Lent (rood omlijnd). Bron ondergrond: Google Maps.

In dit activiteitenplan wordt een overzicht gegeven van de uitgevoerde onderzoeken, de beschikbare informatie en wordt op die manier inzicht gegeven in alle relevante informatie voor het bevoegd gezag om de aanvraag te kunnen beoordelen.

Met dit activiteitenplan wordt de aanvraag Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit onderbouwd, vanwege het overtreden van de verbodsbepalingen uit art. 11.46 van het Bal van de Omgevingswet, ten aanzien van de teunisbloempijlstaart.

1.2 Doel

Het doel van het activiteitenplan is om alle informatie over de uitgevoerde onderzoeken en te nemen mitigerende en compenserende maatregelen overzichtelijk te presenteren, zodat het bevoegd gezag een goed geïnformeerd besluit kan nemen over de ontheffingsaanvraag.

1.3 Deskundigheid

De quickscan en het nader onderzoek is uitgevoerd door De Interim Ecoloog, Pim Godschalk. Hij heeft 13 jaar werkervaring, waarvan 10 jaar bij een multidisciplinair milieuadviesbureau en drie jaar als zelfstandig ecooloog. Hij heeft ruime onderzoekservaring met vrijwel alle relevante soortgroepen, alsmede met het bijbehorende bureauwerk en het aanvragen van ontheffingen.

Dit activiteitenplan is in een eerdere versie collegiaal getoetst door Douwe Schut van Lampyris Ecologie, een ecooloog met ruim 15 jaar werkervaring en een uitgebreide kennis van ongewervelden.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het planvoornemen beschreven, in hoofdstuk 3 het uitgevoerde ecologisch onderzoek. In hoofdstuk 4 wordt beschreven welke negatieve effecten op de aanwezige soorten kunnen optreden. Hoe deze effecten gemitigeerd en gecompenseerd worden, wordt beschreven in hoofdstuk 5. In het volgende hoofdstuk wordt de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten beschreven, in hoofdstuk 7 wordt de onderbouwing van het wettelijk belang gegeven. Tot slot wordt in hoofdstuk 8 uitgewerkt welke alternatieven zijn overwogen.

2 Plangebied en planvoornemen

2.1 Huidige situatie plangebied

De ligging en kenmerken van het projectgebied zijn uitgebreid omschreven in de quickscan (bijlage 1). Tevens behoort daarbij een uitgebreide fotobijlage. De informatie uit de quickscan (zie daarin hoofdstuk 3) wordt hier niet volledig herhaald of gekopieerd, wel wordt een beknopte samenvatting gegeven.

Het projectgebied is gelegen ten noorden en zuiden van de S100 te Lent, Nijmegen. Grote delen van de gebieden bestaan uit recent aangebrachte (voorbelasting van) zand. Aan de noordzijde is nog een oude rij knotwilgen (zonder holten) en een sloot aanwezig binnen de projectgrens. Gebouwen of grotere bomen met holten ontbreken in het gebied. Voor de ophoging bestond het gebied hoofdzakelijk uit graslanden met agrarisch gebruik. In het zuiden van het gebied was in het verleden een boerderij aanwezig, deze is inmiddels gesloopt. In figuur 2 is een korte foto-impressie van het projectgebied weergegeven.

Figuur 2. Huidige situatie van het projectgebied per 19 juli 2024.

In het projectgebied zijn enkele ondiepe plassen aanwezig die permanent waterhoudend zijn. Verder waren er ten tijde van de quickscan nog veel regenplassen, maar die hebben een tijdelijk karakter. De vegetatie is overwegend eenjarig en bestaat uit kruiden die typisch zijn voor pioniersituaties. De waardplanten van de teunisbloempijlstaart (teunisbloem spec., basterdwederik, grote kattenstaart en harig wilgenroosje) komen, in wisselende dichtheden, overal op het terrein voor.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling en planning

In het projectgebied vinden diverse ontwikkelingen plaats. Er komen diverse woongebieden ter afronding van de nieuwe woonwijk. In onderstaande figuur 3 is dit weergegeven.

Figuur 3. Globale inrichting van het projectgebied. Bron: VO landschapsonwerp, Baljon Architecten, 2022.

In de plannen is ook ruimte voor groenstructuren (exclusief de 'binnentuinen' van de wooncomplexen).

De werkzaamheden omvatten het bouwrijp maken van de locatie (grondwerk), het bouwen van de woningen en woontorens en overige (maatschappelijke of gemengde) gebouwen, en afrondend de inrichting van de buitenterreinen.

Activiteitenplan

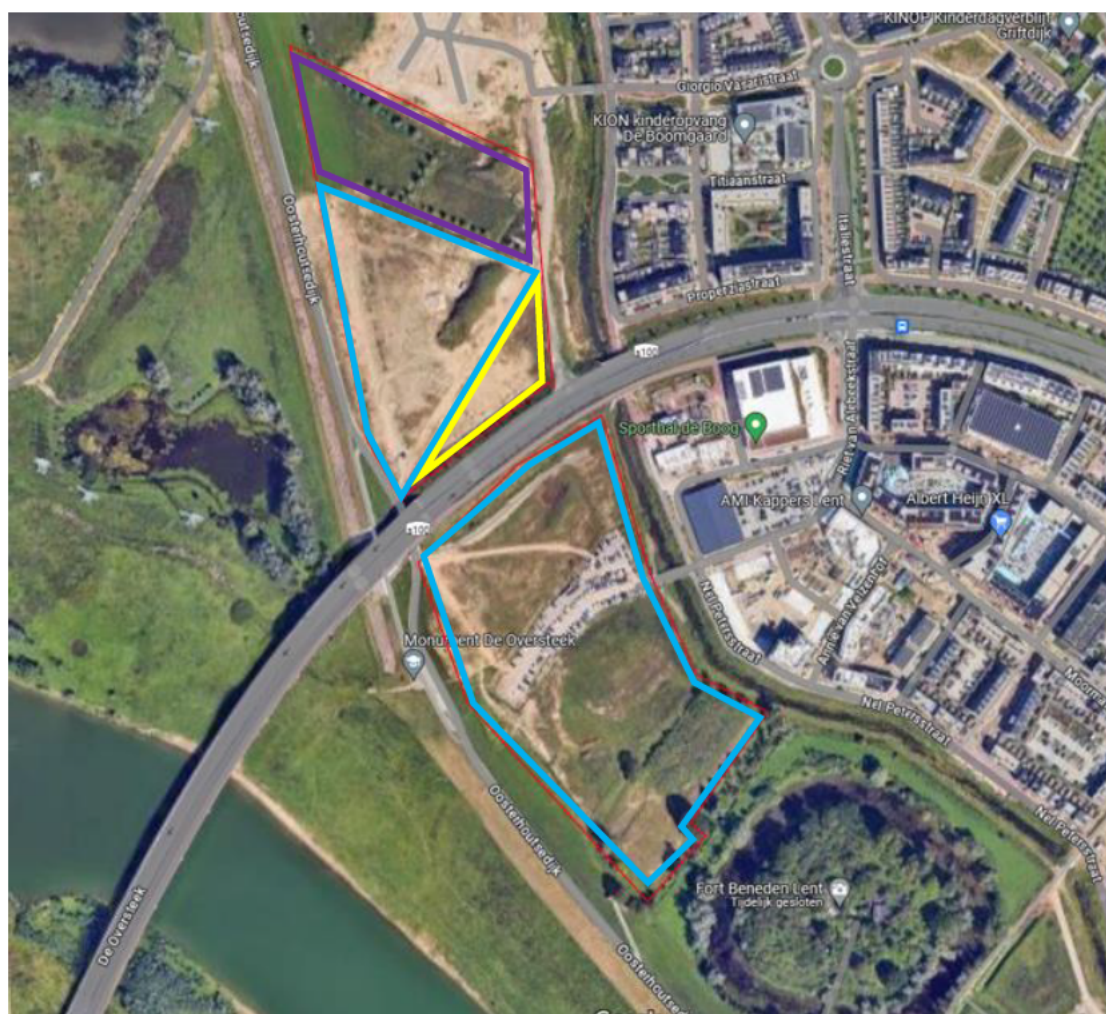
10 oktober 2024 – versie 3

De werkzaamheden zijn gewenst om zo snel mogelijk te starten. In verband met de aanwezigheid van de teunisbloempijlstaart en deze vergunningaanvraag is echter een aangepaste planning opgesteld, om waar mogelijk te mitigeren.

Het voornemen is om te starten met de werkzaamheden in het zuidelijke deel, oftewel het gebied ten zuiden van de S100. Wel wordt er vooraf nog een bouwweg gelegd door het noordelijke deel, omdat hier een aansluiting op de S100 aanwezig is. Ook komt er een tijdelijk gronddepot in dit gebied (de blauwe driehoek ten noorden van de S100 in figuur 4).

De eerste werkzaamheden omvatten het maaien van de vegetatie in het zuidelijke deelgebied, en een deel van het noordelijke gebied. Dit moet starten voor begin maart (2025), om vestiging van broedvogels te voorkomen. Het maaien zelf heeft geen direct negatieve impact op de teunisbloempijlstaart. Het bouwrijp maken en vergraven van de bodem vindt plaats vanaf eind mei, wanneer de poppen zijn uitgekomen en de vlinders dus mobiel zijn. Vanaf eind mei 2026 starten de werkzaamheden dan ook in het noordelijke deel (overige gebieden). Rond 2029 moeten de werkzaamheden, inclusief de buiteninrichting, afgerond zijn. In figuur 4 is deze planning op hoofdlijnen op kaart weergegeven.

De mitigerende maatregelen zijn verder uitgewerkt in hoofdstuk 5.

Figuur 4. Projectgebied te Lent (rood omlijnd) en planning start werk per deelgebied. Blauw = mei 2025 (maaien maart 2025); geel = mei 2026, maaien maart 2026); paars = 2029. Bron ondergrond: Google Maps.

3 Ecologisch onderzoek

Er is een quickscan rapportage opgesteld door De Interim Ecoloog (zie bijlage 1). Tevens is hierbij direct ook een nader onderzoek naar teunisbloempijlstaart uitgevoerd, vanwege de aanwezigheid van deze soort in de directe omgeving van het projectgebied.

Hierin is vastgesteld dat voor diverse soorten en soortgroepen geen Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit nodig is:

- Diverse algemene vogelsoorten kunnen voorkomen in en in de omgeving van het projectgebied. Door maatregelen te nemen (werken buiten het broedseizoen, gebied ongeschikt maken en houden voor broedvogels en/of werken na een voorafgaande broedvogelcontrole) is een overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen, zodat er geen nader onderzoek of een aanvraag vergunning nodig is.
- Door het ontbreken van bebouwing en bomen met holtes zijn er geen geschikte nestplekken voor vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest.
- Hetzelfde geldt voor vleermuizen. Van essentieel foerageergebied is geen sprake omdat er voldoende alternatieven in de omgeving aanwezig zijn.
- Voor een aantal soorten geldt dat de aanwezigheid niet zonder meer kan worden uitgesloten, maar dat er een generieke ontheffing is verleend door de provincie Gelderland in de vorm van het SMP-N. Het projectgebied valt binnen de reikwijdte van dit SMP. Het gaat dan om poelkikker, rugstreeppad, kleine marterachtigen en grote modderkruiper. Bij het uitvoeren van werkzaamheden moeten wel, binnen de randvoorwaarden van het SMP-N, maatregelen worden genomen om de negatieve effecten op deze soorten zoveel mogelijk te voorkomen.

Voor bovenstaande soort(groep)en en/of gebiedsfuncties is geen Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit nodig, omdat er geen verbodsbepalingen uit de Omgevingswet worden overtreden. De soorten/functies zijn niet aanwezig of negatieve effecten zijn te voorkomen met mitigerende maatregelen zoals starten met werken buiten het broedseizoen of na een voorafgaande broedvogelcontrole. Tot slot geldt voor diverse soorten dat kan worden aangesloten bij het SMP-N.

Een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is wel nodig voor:

- Teunisbloempijlstaart: deze nachtvlinder komt voor in het projectgebied. Er is een rups van deze soort aangetroffen in het zuidelijke deelgebied. Waardplanten van deze soort (teunisbloem, basterdwederik, grote kattenstaart en harig wilgenroosje) komen overal op het terrein voor, wel in wisselende dichtheden. De rupsen overwinteren als pop in de strooisellaag of in holletjes in de bodem. Vanwege de aanwezigheid van waardplanten overal op het terrein en de mobiliteit van de rupsen, kan de soort bijna overal op het terrein als pop aanwezig zijn, op de halfverharding (bouwparkeerplaats) en enkele dicht aangereden plekken na. Het gehele projectgebied is momenteel geschikt als leefgebied voor deze soort.

In hoofdstuk 4 is een effectanalyse opgenomen voor de teunisbloempijlstaart.

4 Effectanalyse

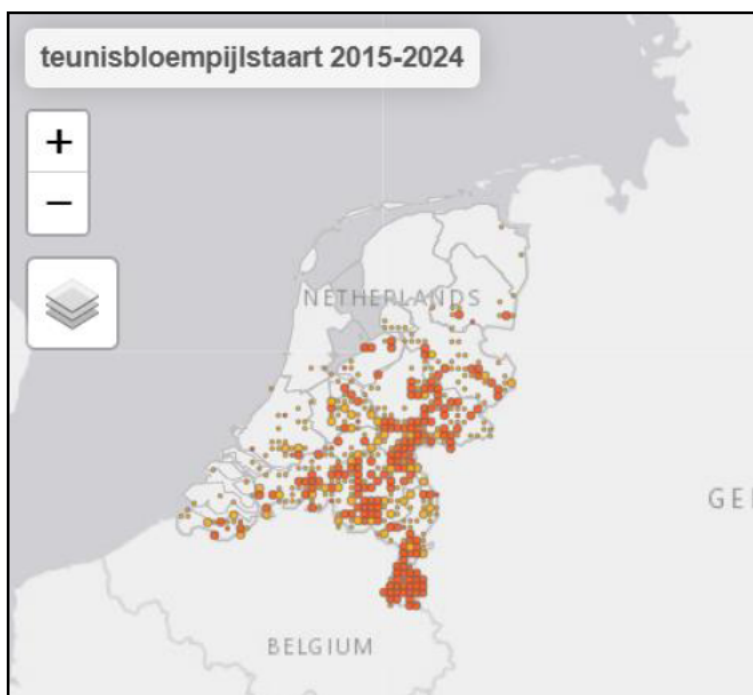
In dit hoofdstuk wordt eerst de ecologie van de soort behandeld (par. 4.1), waarna de effectanalyse wordt opgesteld aan de hand van deze informatie en de voorgenomen werkzaamheden en planning (par. 2.2). Er wordt nagegaan wat de effecten kunnen zijn van het project op de teunisbloempijlstaart. Ook wordt aangegeven of deze effecten geheel of gedeeltelijk te voorkomen zijn door het nemen van mitigerende maatregelen. Wanneer de effecten niet (geheel) te voorkomen zijn, vormt die bepaling onderdeel van de vergunningaanvraag.

4.1 Ecologie teunisbloempijlstaart

De levenscyclus van de teunisbloempijlstaart bestaat uit de ei-, rups- pop- en imago-stadia. De navolgende omschrijving van de teunisbloempijlstaart (en afbeeldingen) is gebaseerd op informatie van de Vlinderstichting (2024).

Algemeen

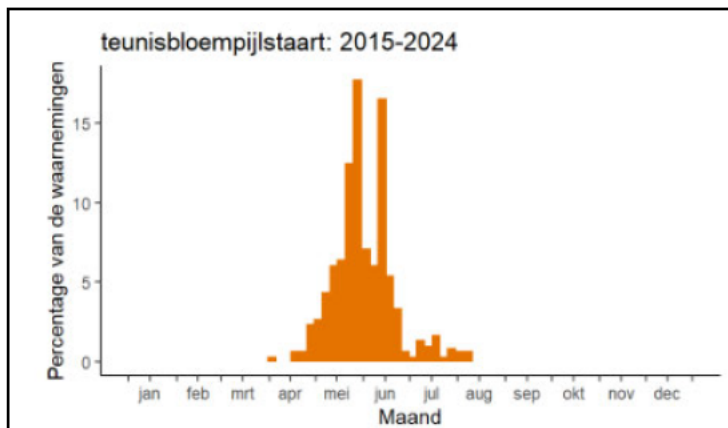
De teunisbloempijlstaart is een warmteminnende soort die met de klimaatverandering steeds verder naar het noorden oprukt. De soort wordt sinds 1996, na een lange periode van afwezigheid, weer waargenomen in Nederland. Hij breidt zich hard uit en is inmiddels bekend uit heel zuidoostelijk Nederland, van Zeeland tot aan Overijssel.

Waarnemingen van teunisbloempijlstaart in Nederland in de afgelopen 10 jaar.

Vliegtijd

De imago's vliegen hoofdzakelijk in mei en juni, nadat de pop heeft overwinterd. In deze periode vindt dus ook de paring plaats en zoeken vrouwtjes naar geschikte waardplanten om eieren op af te zetten.

Waarnemingen teunisbloempijlstaart met een duidelijk piek in mei en juni (vlinders).

Eieren en waardplanten

De eitjes worden afzonderlijk gelegd onder de bladeren van de waardplant. Zoals bij veel vlindersoorten zijn er enkele specifieke plantensoorten waarop deze soort eieren afzet. Op andere planten worden geen eieren afgezet. De waardplanten zijn teunisbloem spec., basterdwederik, grote kattenstaart en harig wilgenroosje. Dit zijn in Nederland algemene plantensoorten. Kattenstaart en wilgenroosje komen voor in (vochtige) ruigtes en staan bijvoorbeeld ook in wegbermen of slootkanten die niet te vaak gemaaid worden. De teunisbloem staat op drogere groeiplaatsen, vaak op verstoorde bodems. De basterdwederik is een ijle, snel groeiende pionierplant bij uitstek die snel grote oppervlaktes kan bedekken.

Rupsen en poppen

De rupsen blijven op de plant waar het ei gelegd is en eten daar van de bladeren. Jonge rupsen zijn groen, als ze volgroeid zijn verkleuren ze naar bruin. Op dat moment gaan ze op zoek naar een geschikte plek in de bodem of strooisellaag. Hier maken ze een holte om te overwinteren als pop.

Een globaal overzicht van de aanwezigheid van de diverse levensstadia over een kalenderjaar gezien is hieronder weergegeven. Maanden in romeinse cijfers.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Imago												
Ei												
Rups												
Poppen												

Volwassen rups van de teunisbloempijlstaart op basterdwederik, zoals aangetroffen in het projectgebied (Foto De Interim Ecoloog).

4.2 Effectanalyse

Van de Teunisbloempijlstaart is een rups aangetroffen in het zuidelijke deelgebied. Het nader onderzoek is uitgevoerd in de gunstige periode hiervoor. Het is echter mogelijk dat er meer rupsen aanwezig waren. Het waargenomen exemplaar was al volgroeid en het is daarom mogelijk dat andere volgroeide rupsen al van de waardplanten af waren en op zoek naar een geschikte plek om te verpoppen. De waardplanten van de soort zijn overal op het terrein waargenomen, al zijn de dichtheden niet overal even hoog. De rupsen zijn zeer mobiel zodra deze volgroeid zijn (zoals het waargenomen exemplaar). Om deze reden moet op dit moment worden aangenomen dat de soort in potentie vrijwel overal in het gebied aanwezig kan zijn als pop. Hoewel er nog geen dichte strooisellaag is op de meeste delen van het terrein, zijn er voldoende beschutte plekken, bijvoorbeeld holten onder stenen of bouwpuin, muizenholletjes, of pollen gras of afgestorven vegetatie, waar voldoende beschutting is voor de rupsen om te verpoppen.

Door de voorgenomen werkzaamheden, namelijk grondwerk, bouw en herinrichting buitenruimte, kunnen de volgende negatieve effecten optreden:

- Het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn (hieronder valt ook de Teunisbloempijlstaart); (overtreding art. 11.46 lid 1a);
- Het opzettelijk verstoren van dieren (overtreding art. 11.46 lid 1b)
- Het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren (overtreding art. 11.46 lid 1c)

Activiteitenplan

10 oktober 2024 – versie 3

- het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren (overtreding art. 11.46 lid 1d)

Art. 11.46 lid 1a doden van dieren

Het doden van dieren is niet geheel te voorkomen. Onder dieren wordt in dit geval verstaan: rupsen, poppen en/of imago's (de adulte vlinders). Het doden van vlinders zal niet optreden omdat de soort mobiel is en bij verstoring zal opvliegen. Rupsen die op de waardplanten aanwezig zijn en poppen in de strooisellaag of in de bodem kunnen echter wel gedood worden bij de grondwerkzaamheden. Het volledig voorkomen van de aanwezigheid van rupsen of poppen is gezien de ecologie van de soort en de schaal en omvang van de werkzaamheden niet reëel. Omdat het doden van dieren niet geheel te voorkomen is, wordt hiervoor vergunning aangevraagd (overtreding art. 11.46 lid 1a). In hoofdstuk wordt verder ingegaan op mogelijke maatregelen om het doden wel zoveel als mogelijk te voorkomen.

Art. 11.46 lid 1b verstoring van dieren

De werkzaamheden leiden tot verstoring van dieren. Dit is gedeeltelijk te mitigeren door de maatregelen zoals omschreven in hoofdstuk 5, maar niet geheel te voorkomen. Mitigatie omvat het zoveel mogelijk voorkomen van aanwezigheid van eieren, rupsen of poppen in een gebied wanneer het werk daar start. Ook kan het opzoeken en verplaatsen van rupsen worden toegepast. Dit leidt echter onlosmakelijk tot verstoring van dieren, omdat ze bijvoorbeeld verplaatst worden. Omdat het verstoren van dieren niet geheel te voorkomen is, wordt hiervoor vergunning aangevraagd (overtreding art. 11.46 lid 1b).

Art. 11.46 lid 1c vernielen van eieren

Het vernielen van eieren is mogelijk niet geheel te voorkomen. Wanneer voor de start van het groeiseizoen de vegetatie gemaaid wordt en daarna kort wordt gehouden door regelmatig te maaien, kan een gebied wel redelijk ongeschikt / onaantrekkelijk worden gemaakt voor deze soort. De vlinders kiezen dan mogelijk een andere locatie in de omgeving om eieren af te zetten op niet-gemaaide waardplanten. Op deze manier kan de aanwezigheid van veel eieren worden voorkomen. Het is echter nooit geheel uit te sluiten dat er toch nog eieren zijn gelegd op (afgemaaide) waardplanten. Het opsporen en veilig stellen / verplaatsen van eieren van deze soort is logischerwijs niet reëel, gezien de schaal van het gebied waarin eieren kunnen voorkomen en omdat het vinden van eieren bijkans onmogelijk is gezien het beperkte formaat. Omdat het vernielen van eieren van dieren niet geheel te voorkomen is, wordt hiervoor vergunning aangevraagd (overtreding art. 11.46 lid 1c).

Art. 11.46 lid 1 beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen

Onder voortplantingsplaats kan strikt genomen worden verstaan: een waardplant. Gezien de aard en omvang van het project, kan echter beter worden gesproken over 'leefgebied', oftewel een terrein waar meerdere waardplanten staan. Het gehele projectgebied (uitgesloten de halfverharde bouwparkeerplaats en enkele dicht aangereden gronddelen) geldt daarom als leefgebied oftewel voortplantingsplaats. Door de voorgenomen werkzaamheden wordt een groot deel van het leefgebied (al dan niet tijdelijk) beschadigd of vernield. Voor het vernietigen van voortplantingsplaatsen wordt vergunning aangevraagd (overtreding art. 11.46 lid 1d).

5 Maatregelen

Uit hoofdstuk 4 blijkt dat negatieve effecten op teunisbloempijlstaart niet geheel te voorkomen zijn. In dit hoofdstuk worden maatregelen voorgesteld om deze effecten zoveel als mogelijk te voorkomen.

5.1 Mitigatie

Er worden maatregelen genomen om negatieve effecten tijdens het werk te voorkomen. Deze maatregelen worden na het verlenen van de vergunning ook opgenomen in het ecologisch werkprotocol.

Mitigatie betekent verzachten. Met mitigerende maatregelen wordt beoogd om, binnen de uitvoering van het werk, negatieve effecten op de soort zoveel als redelijkerwijs mogelijk te voorkomen. In dit activiteitenplan wordt ingezet op het faseren van de werkzaamheden, het inzaaien van waardplanten als extra tijdelijk leefgebied en het overzetten van rupsen. Hierbij wordt met name ingezet op behoud van voldoende leefgebied tijdens en na de werkzaamheden, om de lokale populatie te behouden.

Fasering en planning

De werkzaamheden starten in het deelgebied ten zuiden van de S100, en gedeeltelijk in het noordelijke gebied. Ongeveer de helft van het gebied ten noorden van de S100 blijft behouden in 2025 en is beschikbaar als leefgebied voor de teunisbloempijlstaart. De planning is op kaart weergegeven in figuur 5.

- Zuidelijk deelgebied: maaien in maart 2025 (om vestiging broedvogels te voorkomen én om waardplanten teunisbloempijlstaart klein te houden en zo het leggen van eieren op de planten te voorkomen (zo wordt vernietiging van eieren zoveel mogelijk voorkomen). Vanaf eind mei 2025 start grondwerk bouw, het gehele deelgebied wordt dan bewerkt en is niet meer geschikt.
- Noordelijk deelgebied: aanleg bouwweg voor ontsluiting zuidelijk deel en vanaf eind mei 2025 wordt hier een gronddepot ingericht. Een deel van het gebied kan echter worden ingezaaid met extra waardplanten en blijft tot eind mei 2026 beschikbaar.
- Het meest noordelijke deel van het noordelijke deelgebied is een groenzone. Hier wordt niet gewerkt tot het einde van het project, wanneer de openbare groenvoorzieningen worden ingericht/geherstructureerd. Dit gebied is dus jarenlang beschikbaar. Deels staat hier al veel waardplanten zoals harig wilgenroosje, deels kan er nog extra worden ingezaaid. Wanneer hier gewerkt wordt, is het zuidelijke deel al afgerond en zal in de groenvoorzieningen gedeeltelijk geschikt zijn.

Voorkomen aanwezigheid eieren

Door een deelgebied te maaien voor het broedseizoen, en hierna de vegetatie tweewekelijks te maaien om dit kort te houden, blijft dit deelgebied onaantrekkelijk voor de imago's om eieren af te zetten. Er zijn dan immers geen waardplanten te vinden van voldoende grootte. Hoewel het nog steeds mogelijk is dat er dan eieren worden afgezet op afgemaaide planten, wordt hiermee de kans wel aanzienlijk verkleind.

Activiteitenplan

10 oktober 2024 – versie 3

Deze vergunning ziet niet op een overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van broedvogels. Het nemen van maatregelen om de aanwezigheid van broedvogels te ontmoedigen vormt echter wel onderdeel van de zorgvuldige werkwijze. Daarom zal het maaien ook plaatsvinden na een voorafgaande broedvogelcontrole en vindt dit bij voorkeur voor 15 maart plaats, om vestiging van broedvogels voor te zijn.

Figuur 5. Projectgebied rood omlijnd. Blauwe lijn = bouwweg. Paarse lijn = locatie gronddepot vanaf mei 2025.

Sparen van individuen/voorkomen van doden

Door te werken onder ecologische begeleiding zijn er mogelijkheden om het doden van individuen gedeeltelijk te voorkomen. In de winterperiode, wanneer de soort als pop in de bodem/strooisellaag overwintert, is het praktisch gezien onmogelijk om deze poppen uit te graven en veilig te stellen. Deze kunnen zich immers overal bevinden. Ook het zoeken van eieren is praktisch gezien onmogelijk.

Wanneer er echter werkzaamheden worden uitgevoerd in een deelgebied in de periode 1 juni – 15 augustus, dan kunnen voorafgaand aan de werkzaamheden de waardplanten in het deelgebied grondig worden nagelopen. Rupsen van de soort kunnen namelijk wel (met enige

Activiteitenplan

10 oktober 2024 – versie 3

inspanning) gevonden worden en zijn ook goed herkenbaar. Wanneer rupsen van de soort worden aangetroffen, worden deze verplaatst naar een deelgebied waar tot het volgende jaar mei geen werkzaamheden zullen plaatsvinden, zodat de rupsen daar hun volledige cyclus inclusief het popstadium kunnen volbrengen, tot volwassen vlinder. Op die manier kan de populatie in het gebied en de omgeving in stand blijven.

Leefgebied omgeving

Dit onderdeel hangt samen met 'Fasering'. In figuur 6 is (vanwege het datarecht van de NDFF zijn niet de puntwaarnemingen weergegeven) weergegeven waar de teunisbloempijlstaart is waargenomen in de omgeving in de afgelopen vijf jaar. Alle waarnemingen betreffen rupsen. De gemarkeerde waarneming is uit 2024 en betreft een situatie vergelijkbaar aan het projectgebied.

Figuur 6. Waarnemingen van teunisbloempijlstaart 2019-heden (rode cirkels; de grootte van de cirkels is niet indicatief iets over het aantal waarnemingen). Plangebied globaal aangegeven met blauw. Bron waarnemingen: Nationale Databank Flora en Fauna (locaties vervaagd), bron ondergrond: PDOK Viewer.

De werkzaamheden omvatten dus niet het enige leefgebied in de omgeving van het project. Binnen 200 m van het werkgebied zijn nog minimaal enkele locaties aanwezig, namelijk het schiereiland in de Waal, en de meest noordelijke punt van De Waalhoven, waar ook wat braakliggend terrein is waar een waarneming van een rups 3 augustus 2024 is gedaan. Het is dan ook zeer waarschijnlijk dat er in 2025 eieren zullen worden afgezet op waardplanten van de soort in het noordelijke deelgebied.

Tijdelijk leefgebied

Het inrichten van tijdelijk leefgebied hangt samen met het fasen van de werkzaamheden. Door niet in het hele projectgebied tegelijkertijd te werken, zijn er delen waar de soort aanwezig kan blijven, zodat de locatie bijdraagt aan de instandhouding van de lokale populatie. Dit is ook al deels toegelicht onder 'Fasering' en in figuur 5.

De werkzaamheden starten in 2025 in het gebied ten zuiden van de S100. Vanwege de aard en omvang van de werkzaamheden moet er van worden uitgegaan dat in dit deel binnen enkele

Activiteitenplan

10 oktober 2024 – versie 3

weken het complete gebied als werkgebied geldt en dus niet meer geschikt is voor de teunisbloempijlstaart. In het noordelijke deel wordt gedeeltelijk gestart, namelijk voor de aanleg van een bouwweg en gedeeltelijk gebruik als gronddepot. Er zijn echter ook twee grote delen waar niet gewerkt wordt. Hier kunnen extra waardplanten voor de teunisbloempijlstaart worden ingezaaid, zoals basterdwederik. Deze gebieden kunnen tot mei 2026 nog gebruikt worden door de teunisbloempijlstaart voor een volledige levenscyclus. Na mei 2026 kan het noordelijkste deel, wat uiteindelijk een groenzone blijft (maar wel heringericht) nog altijd blijven fungeren als leefgebied en bronpopulatie. Hier wordt pas in de afrondende fase gewerkt. Ook is er een gebiedje ten noorden van het projectgebied (slechts gedeeltelijk ingetekend in figuur 5), naast een huidige bouwproject van dezelfde ontwikkelaar, waar extra waardplanten kunnen worden ingezaaid.

Tot slot, de oevers van de Singel (de brede watergang met flauwe oevers die langs de oostrand van het projectgebied loopt) zijn en blijven eveneens geschikt voor de teunisbloempijlstaart. Hier staan veel exemplaren van grote kattenstaart (waardplant).

Er blijven dus veel mogelijkheden voor de teunisbloempijlstaart aanwezig. De populatie kan zo aanwezig blijven in het gebied gedurende de werkzaamheden (2025-2029). Zie ook figuur 7.

Figuur 7. Gebieden die geschikt zijn voor de teunisbloempijlstaart en buiten de werkzaamheden vallen (rood omlijnd), in de omgeving van het projectgebied (globaal aangegeven in blauw). In oranje een gebied waar ook enkele waarnemingen zijn gedaan en veel nieuwbouw is gepleegd in de afgelopen 5-10 jaar. Hierdoor zijn er nog allerlei overhoekjes en pioniersituaties beschikbaar in 'onafgewerkte' delen, waar ook nog potentieel leefgebied is. Bron ondergrond: PDOK Viewer.

5.2 Compensatie

Na afronding van de werkzaamheden in een deelgebied, worden op daarvoor geschikte plaatsen in de openbare groenzones waardplanten van de teunisbloempijlstaart ingezaaid. In de bestemmingsplannen zijn diverse groenzones vastgelegd, zodat geborgd is dat er voldoende groen aanwezig zal zijn (zie ook figuur 8). De binnentuinen van de appartementencomplexen komen in beheer van de VvE's, zodat hier geen maatregelen mogelijk zijn. Het is overigens wel te verwachten dat hier als vanzelf ook waardplanten zullen voorkomen.

Activiteitenplan

10 oktober 2024 – versie 3

Met de landschapsarchitect (Baljon) is reeds afgestemd dat het mogelijk is om waardplanten als grote kattenstaart, harig wilgenroosje en basterdwederik in te zaaien in de openbare groenzones. Deze planten passen binnen het voorgestelde extensieve beheer. De teunisbloempijlstaart behoudt hierdoor ook op lange termijn leefgebied binnen het projectgebied, zodat de populatie van de soort in het gebied en de omgeving duurzaam kan voortbestaan.

Figuur 8. Overzicht openbare groenstructuren, zoekgebied voor inzaaien waardplanten. Donkergroen: dijken en taluds, als glanshaverhooilanden; lichtgroen als stroomdalgrasland. Bron: Landschapsonderwerp Baljon Architecten, 2022. Let op, deze kaart is niet noordgericht.

5.3 Zorgplichten

In de Omgevingswet is een zorgplicht opgenomen. Dit is een algemene fatsoenseis voor de redelijke omgang met planten en dieren. De zorgplicht houdt in dat alle mogelijke inspanning wordt gepleegd om onnodige schade aan planten en dieren te voorkomen. De initiatiefnemer is zelf verantwoordelijk voor een goede naleving van dit artikel uit de Omgevingswet.

Er zijn op grond van de resultaten van de quickscan (zie par. 5.12 van bijlage 1) en het nader onderzoek, en de gebiedskenmerken (geen bebouwing, permanent oppervlaktewater of grote, oude bomen binnen het projectgebied) geen belangrijke leefgebieden van Rode lijst-soorten of beschermde soorten te verwachten. De specifieke zorgplicht uit de Omgevingswet is zodoende niet van toepassing. In het kader van deze zorgplicht zijn geen (aanvullende) maatregelen nodig.

Activiteitenplan

10 oktober 2024 – versie 3

6 Gunstige staat van instandhouding

6.1 Aanleiding

In de Omgevingswet is opgenomen dat een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit enkel verleend wordt indien er geen afbreuk gedaan wordt aan het streven de populaties van de betrokken soort(en) in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

De volgende criteria zijn van belang bij het onderbouwen dat de staat van instandhouding niet in het geding is:

- De omvang van de populatie;
- De verspreiding van de populatie;
- Het leefgebied;
- Toekomstperspectief.

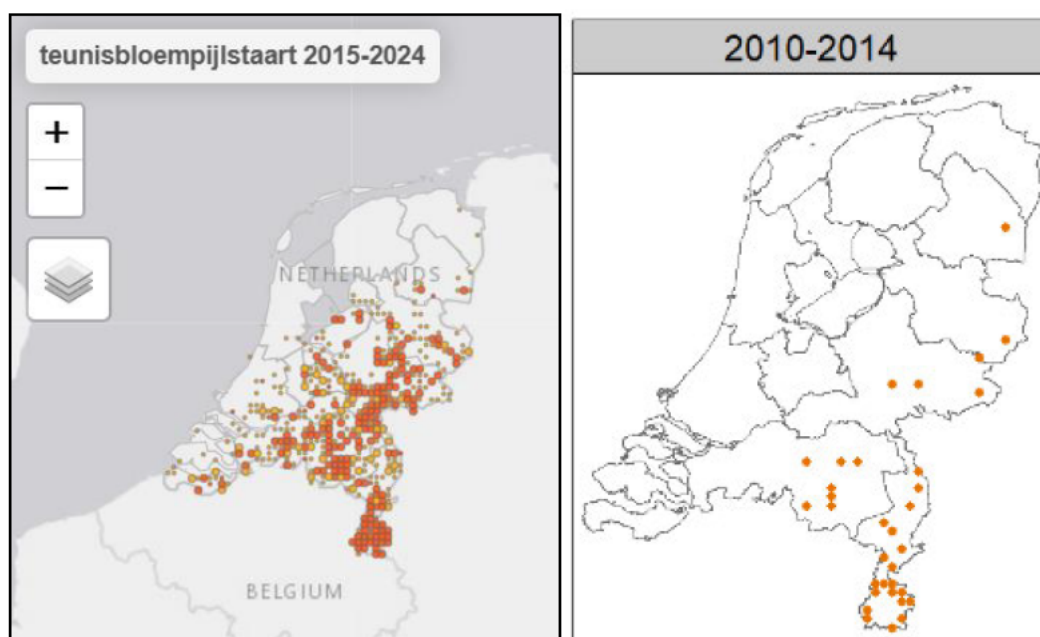
Bij het bepalen van de staat van instandhouding bepaalt de zeldzaamheid van de soort het schaalniveau.

6.2 Teunisbloempijlstaart

Voor de teunisbloempijlstaart wordt zowel op landelijk als lokaal niveau een beschrijving gegeven.

Landelijk

De teunisbloempijlstaart komt op steeds grotere schaal voor in Nederland. Voor 2015 was de soort uiterst zeldzaam en kwam alleen in de warmste delen van het land voor. Door de snelle uitbreiding in recente jaren komt de soort nu echter van Zeeland tot Overijssel voor. In onderstaande figuur op de volgende pagina is de landelijke verspreiding weergegeven. De soort is in de Rode Lijst opgenomen als Niet Bedreigd.

Verspreiding teunisbloempijlstaart vanaf 2015 (links) en voor 2015 (rechts)(bron: Vlinderstichting, 2024).

Lokaal

Uit de omgeving van het projectgebied zijn 36 waarnemingen bekend in de afgelopen vijf jaar. De meeste waarnemingen zijn afkomstig uit de bebouwde kom. Dit is te verklaren doordat de rupsen zelden op de waardplanten worden waargenomen, maar vaak als deze als volgroeide rups op zoek gaan naar een geschikte plek op te verpoppen. De rupsen kunnen dan lange afstanden afleggen, en door het formaat (7-8 cm lang) worden deze dan relatief snel gezien. Lokaal zijn er ook enkele waarnemingen van het schiereiland in de Waal.

Verspreiding teunisbloempijlstaart (groene stippen) over Nijmegen, Lent en omgeving (rode cirkel = projectgebied)(bron: NDFF).

Projectgebonden

Op grond van voorgaande en in het licht van de maatregelen die worden genomen (zie hoofdstuk 5), concluderen we het volgende:

- De soort kan als vlinder grote afstanden afleggen (vandaar dat NL ook snel gekoloniseerd wordt momenteel) en is daarmee mobiel. Nieuwe leefgebieden (ook mitigatie en compensatie) worden dus snel gevonden.
- Waardplanten als basterdwederik groeien vaak op verstoorde plaatsen (pioniermilieus). Het is dus onderdeel van de soortdynamiek dat de soort soms enkele jaren kan voorkomen, om daarna weer af te nemen omdat pionierplanten (zoals basterdwederik) na enkele jaren weer afnemen in vegetaties door voortgaande successie. Soorten als harig wilgenroosje en grote kattenstaart komen echter ook voor in eindstadia van successie, zodat het projectgebied geschikt blijft voor de soort op lange termijn.
- Dit blijkt ook uit het feit dat in 2021 het projectgebied nog niet voorbelast was en nog bestond uit (agrarisch) grasland. De locatie was toen nog ongeschikt. In 2022 is het gebied grotendeels voorbelast, in 2023 verschijnt de eerste vegetatie, en in 2024 blijkt het gebied dus al bezet te zijn door de teunisbloempijlstaart (zie ook de diverse luchtfoto's op de volgende pagina).
- Het projectgebied is nu geschikt. Tijdens de bouw blijven er altijd gedeeltes beschikbaar voor deze soort. Na de eindinrichting zijn er ook groenzones. Binnen het projectgebied blijft er daarom altijd leefgebied voor de soort behouden, waarmee de situatie niet minder wordt dan voor de start van de werkzaamheden (2021/2022).

- De omgeving (waaronder het schiereiland in de Waal) blijft geschikt voor de soort. Op lokaal niveau blijft er daarom meer dan voldoende leefgebied aanwezig voor de soort om zich duurzaam te handhaven.
- Omdat de gsvi van de soort op lokaal niveau niet in gevaar komt, en de soort landelijk gezien zich steeds verder uitbreidt, en de soort als Niet Bedreigd op de RL staat, is er geen sprake van een negatief gevolg voor de svi van de soort. Er is voldoende toekomstperspectief en de werkzaamheden hebben geen invloed op de omvang of verspreiding van de populatie.

Luchtfoto 2021-2023. Projectgebied bestaat nog uit graslanden/agrarisch en is in 2021 naar verwachting nog ongeschikt als leefgebied (links). In 2022 (midden) is het gebied al wel opgehoogd maar nog niet begroeid. Dit gebeurt pas gedeeltelijk in 2023 (rechts).

Geconcludeerd wordt dat de gunstige staat van instandhouding van de teunisbloempijlstaart op landelijk en lokaal niveau op geen enkel moment in het geding komt.

7 Wettelijk belang

De teunisbloempijlstaart valt onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn. De vergunning flora- en fauna-activiteit wordt aangevraagd op basis van het volgende, in deze richtlijn genoemd, belang:

- In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

De ontwikkeling heeft een groot openbaar belang van sociale aard, vanwege de realisatie van honderden woningen in een regio waar de druk op de huizenmarkt zeer hoog is.

Woondeal 2.0 regio Arnhem-Nijmegen

In de regio Arnhem-Nijmegen (Groene Metropoolregio) is, net als in andere delen van Nederland, een groot woningtekort. De druk is hoog vanuit jongeren die noodgedwongen thuis blijven wonen, jonge gezinnen die door willen groeien naar grotere woningen maar ook vanuit statushouders, ouderen en andere doelgroepen. Daarom is er door de 18 gemeenten in de regio een Woondeal¹ getekend in 2020 met het rijk en herijkt in een versie 2.0 in 2023. Tot 2040 is er een woningbehoefte voor 50.000-60.000 nieuwe woningen in de regio.

In de regionale en provinciale afspraken neemt Nijmegen het grootste deel voor haar rekening met ca. 30-40% van de gewenste plancapaciteit. De Waalsprong, waar het plan 'de Waalhoven' toebehoort, is in de Woondeal als versnellingslocatie aangemerkt om ook voor de korte termijn te voorzien in de woonbehoefte.

Woningmarktprognoses

Uit het onderzoek Bevolkings- en huishoudensprognose Gelderland 2019-2024² volgt een woningtekort van 5% of hoger. Nijmegen heeft als Universiteitsstad met daarnaast een grote school voor Hoger onderwijs (HAN) een grotere aantrekkingskracht dan omliggende gemeenten, en daarmee ook een hogere druk op de woningmarkt. Tot 2030 heeft de gemeente Nijmegen de opgave om 3250 woningen te realiseren (uit Woondeal 2.0). De Waalhoven met 600-620 woningen heeft hierin een aandeel van bijna 20%.

¹ Woondeal regio Arnhem-Nijmegen - Groene Metropoolregio (gmr.nl)

² Bevolkings- en huishoudensprognose Gelderland 2019-2040 (incijfers.nl)

Nijmegen

De woningbouwopgave in Nijmegen voor de komende jaren is omvangrijk en gericht op het inspelen op de groeiende behoefte aan woningen. Het bouwen van nieuwe woningen is niet alleen essentieel om het woningtekort tegen te gaan, maar ook om de leefbaarheid van de stad te behouden. Door nieuwe wijken te ontwikkelen en bestaande wijken te herstructureren, kan Nijmegen voorzien in de behoeften van haar inwoners en zorgen voor een gevarieerd woningaanbod, inclusief sociale huurwoningen en duurzame, energiezuinige huizen. Dit draagt bij aan een evenwichtige verdeling van bevolkingsgroepen en voorkomt segregatie. Daarnaast speelt woningbouw een belangrijke rol in de economische groei van Nijmegen. Bouwprojecten zorgen voor werkgelegenheid in de bouwsector en aanverwante industrieën, en trekken nieuwe bedrijven en investeerders aan. Bovendien versterkt het de lokale economie doordat nieuwe inwoners bijdragen aan de vraag naar lokale producten en diensten. Duurzame woningbouw is eveneens van groot belang voor de klimaatdoelstellingen van de stad. Door in te zetten op energiezuinige woningen en klimaatbestendige wijken, kan Nijmegen een voorbeeld worden van hoe steden kunnen groeien op een milieuvriendelijke manier.

Plan de Waalhoven

Het plan De Waalhoven is zoals gezegd één van de belangrijke locaties voor het voorzien in de woonbehoefte op de korte termijn. Nieuwe locaties voor woongebieden aanwijzen en ontwikkelen kost doorgaans veel tijd (>5 tot 10 jaar). De Waalhoven voldoet in die zin volledig in de behoefte doordat het bestemmingsplan reeds onherroepelijk is maar ook voorziet in een groot aandeel middenhuurwoningen (ca. 180). De groep woningzoekers die niet in aanmerking komt voor een sociale huurwoning maar ook niet voldoet aan de eisen van hypotheekverstrekkers, hebben het moeilijk op de woningmarkt. Door voor deze groep woningen aan te bieden in het midden segment huur (tussen € 950-1.250 / maand) wordt voorzien in een grote behoefte. Met de ontwikkeling en realisatie van ruim 600 woningen in de komende 4 jaar draagt de nieuwbouwlocatie De Waalhoven in belangrijke mate bij aan het realisatie van de bovengenoemde doelstellingen van Nijmegen.

De ontwikkeling is daarom een dwingende reden van sociale aard. Ieder mens heeft immers recht op een fatsoenlijke en betaalbare woning.

Activiteitenplan

10 oktober 2024 – versie 3

8 Alternatievenafweging

8.1 Locatie en inrichting

Locatie

Het project is locatiegebonden en past binnen de bestemmingsplannen. De overwegingen om deze locatie voor woningbouw te gebruiken zijn dus reeds eerder in ruimtelijke procedures afgewogen. Er zijn daarom geen reële alternatieven wat betreft locatie. Voor de ontwikkeling moet vastgehouden worden aan de vastgestelde bouwvlakken.

Inrichting

In navolging op voorgaande, is ook de ruimte voor groenzones al vastgelegd. Er is een uitgebreid landschappelijk inrichtingsplan beschikbaar. Op verzoek kan een downloadlink hiervoor worden toegestuurd. Er zijn diverse gebieden waar kruidenrijk grasland wordt gerealiseerd. Ook zijn er ruigtes en oevers van watergangen. Er zijn daarom voldoende geschikte locaties voor waardplanten zodat het gebied ook op lange termijn geschikt is voor de soort. Het is niet mogelijk om meer groenzones in te richten, deze liggen al vast in het bestemmingsplan. Verder wordt in de inrichting al rekening gehouden met diverse belangen, waaronder ook de voorwaarden die in het SMP-N zijn opgenomen.

8.2 Werkwijze en planning

De belangrijkste maatregelen die worden genomen (en die afwijken van het alternatief, namelijk geen rekening houden met de soort), zijn maaien om ei-afzetting te voorkomen, het starten met grondverzet eind mei zodat nog aanwezige poppen kunnen uitkomen en de vlinders weer elders eitjes kunnen afzetten, waar mogelijk nog het fysiek afzoeken van planten op rupsen, en het inrichten van tijdelijk leefgebied. Er zijn geen andere werkwijzes of alternatieven mogelijk met minder schadelijke effecten. Grondverzet in de winter zou bijvoorbeeld leiden tot het doden van alle poppen die daar aanwezig zijn.

De voorgestelde werkwijze in hoofdstuk 5 is zodoende al het best beschikbare alternatief.

9 Literatuur

Vlinderstichting, 2024. [De Vlinderstichting | Vlinder: teunisbloempijlstaart / Proserpinus proserpina](#)

Baljon Architecten, 2022. Nijmegen Dijkzone De Waalhoven Ontwerp buitenruimte - Voorlopig ontwerp openbare ruimte, oktober 2022.

NDFF: ndff-ecogrid.nl geraadpleegd september 2024.

BIJLAGE 1

deinterimecoloog

rapport

Quickscan natuurwetgeving
ontwikkeling nabij Waaldijk Lent

de interim ecoloog

8 augustus 2024
versie 1

De Interim Ecoloog B.V.

Dijkgraaf 25

6671 GN Zetten

M 06

KvK 91795850

info@deinterimecoloog.nl

Opdrachtgever

Ontwikkelcombinatie De

Waalhoven V.O.F.

t.a.v.

Postbus 756

8000 AT Zwolle

Rapportkenmerk

P24024/rap01/v1

De Interim Ecoloog B.V. is lid van het Netwerk
Groene Bureaus en conformeert zich aan de
gedragscode van het NGB

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	1
2	Inleiding	2
2.1	Aanleiding	2
2.2	Doel	2
3	Projectgebied en voorgenomen ontwikkeling	3
3.1	Huidige situatie projectgebied	3
3.2	Voorgenomen ontwikkeling	5
4	Methode	9
4.1	Literatuuronderzoek	9
4.2	Veldbezoek	9
4.3	Wettelijk kader	9
5	Resultaten en effectanalyse	11
5.1	Flora	11
5.2	Broedvogels – nesten jaarrond beschermd	11
5.3	Broedvogels – overige	13
5.4	Vleermuizen	13
5.5	Grondgebonden zoogdieren	14
5.6	Reptielen, amfibieën en vissen	18
5.7	Dagvlinders en libellen	20
5.8	Overige ongewervelden en weekdieren	23
5.9	Invasieve exoten	23
5.10	Algemene zorgplicht	24
5.11	Specifieke zorgplicht	24
5.12	Conclusie voorkomen soorten en effecten	25
6	Beschermde gebieden	26
6.1	Natura 2000	26
6.2	Bijzondere nationale natuurgebieden	28
6.3	Natuurnetwerk Nederland (NNN)	28
7	Literatuurlijst	29

Bijlage 1 Wettelijk kader

Bijlage 2 Uitgebreide foto-impressie

1 Samenvatting

Ontwikkelcombinatie Waalhoven V.O.F. heeft het voornemen om nabij Lent diverse bouwwerkzaamheden uit te voeren voor de ontwikkeling van de deelgebieden Woenderskamp en Hof van Holland. Uit de quickscan natuurwetgeving blijkt dat deze ontwikkeling negatieve gevolgen kan hebben voor algemene broedvogels, kleine marters, poelkikker, rugstreeppad, grote modderkruiper en teunisbloempijlstaart. Voor deze soortgroep zijn vervolgstappen noodzakelijk. De resultaten zijn samengevat in onderstaande tabel.

Soortgroep	Nader onderzoek nodig?	Mogelijke beschermde functies
Vaatplanten	nee	
Vogels (cat. 1-4)	nee	
Vogels (overige)	nee	broedgebied
Vleermuizen	nee	
Overige zoogdieren	nee	verblijfplaatsen en leefgebied bunzing, wezel, hermelijn
Reptielen	nee	
Amfibieën	nee	land- en waterbiotoop poelkikker en rugstreeppad
Vissen	nee	leefgebied grote modderkruiper
Insecten en ongewervelden	nee	leefgebied teunisbloempijlstaart

Voor broedvogels is het mogelijk om effecten te voorkomen door te (starten met) werken buiten het broedseizoen (1 maart – 15 augustus) of na een voorafgaande broedvogelcontrole door een ter zake kundige. Voor de kleine marters, amfibieën en de grote modderkruiper kan aangesloten worden bij het SMP-N van de gemeente Nijmegen. De gemeente kan meer informatie geven over welke stappen hiervoor nog genomen moeten worden.

De teunisbloempijlstaart is niet opgenomen in het SMP-N. Negatieve effecten op deze soort zijn niet te voorkomen door de voorgenomen werkzaamheden. Voor deze soort moet daarom een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit worden aangevraagd bij de provincie Gelderland.

Ten aanzien van beschermde gebieden geldt dat eventuele effecten reeds zijn beoordeeld in de bestemmingsplanfase. Er is geen sprake van significant negatieve effecten en dus is er geen vergunningplicht. Mogelijk is wel een update van de AERIUS-berekening aanlegfase noodzakelijk. Er zijn geen negatieve effecten of vervolgstappen ten aanzien van het Gelders Natuurnetwerk.

Gebiedsbescherming	Afstand	Effecten	Vervolg
Natura 2000	< 50 m	Geen	n.v.t., reeds beoordeeld in bestemmingsplan
Stikstofdepositie	1300 m	Mogelijk	mogelijk update AERIUS-berekening aanlegfase
Gelders Natuurnetwerk	< 50 m	Geen	n.v.t.

2 Inleiding

2.1 Aanleiding

De Ontwikkelcombinatie Waalhoven V.O.F. (hierna de combinatie) heeft het voornemen om nabij Lent diverse bouwwerkzaamheden uit te voeren voor de ontwikkeling van diverse kavels. Het gaat om grondwerkzaamheden, realisatie van woningen en gebouwen en het inrichten van de buitenruimte in de gebiedsdelen Woenderkamp en Hof van Holland. Deze gebieden ten noorden van Nijmegen maken onderdeel uit van de grotere gebiedsontwikkeling Waalsprong. Op dit moment liggen de te ontwikkelen terreinen grotendeels braak, met her en der restanten van de voormalige terreininrichting zoals een hoogstamboomgaard en knotwilgen.

De bescherming van planten en dieren is in Nederland vanaf 1 januari 2024 geregeld via de Omgevingswet (Ow). In het kader van deze wet is het bij ruimtelijke ontwikkelingen en ingrepen verplicht om te inventariseren welke beschermde soorten flora en fauna voor kunnen komen in het projectgebied en of de werkzaamheden negatieve effecten kunnen hebben op deze soorten. Als de werkzaamheden kunnen leiden tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Ow is een nader onderzoek nodig en moet mogelijk een vergunning (activiteit flora en fauna) worden aangevraagd. Specifiek voor dit gebied geldt dat de gemeente Nijmegen een gebiedsgerichte ontheffing heeft verkregen van de provincie Gelderland (SMP-N), waar mogelijk bij kan worden aangesloten.

2.2 Doel

Het doel van de quickscan natuurwetgeving is om na te gaan welke soorten in het projectgebied voorkomen en of en zo ja welke negatieve effecten optreden op deze soorten door het projectvoornemen. Als de aanwezigheid van beschermde soorten nog niet zeker is, wordt de noodzaak en mogelijke planning van het nader onderzoek bepaald.

De volgende vragen worden per soortgroep behandeld in deze quickscan:

- Welke beschermde soorten (inclusief beschermde nesten of verblijfplaatsen of andere essentiële onderdelen van het leefgebied) komen voor in het projectgebied?
- Is er sprake van negatieve effecten door het planvoornemen en zijn deze te voorkomen door het nemen van mitigerende maatregelen?
- Is er nader onderzoek naar één of meerdere soort(groep)en nodig?
- Is een vergunningaanvraag nodig vanwege het optreden van schadelijke handelingen (flora- en fauna-activiteit)?

Daarnaast wordt nagegaan of er effecten kunnen optreden op beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden en onderdelen van het Natuur Netwerk Nederland) en wordt beschreven of een nadere toetsing aan de bescherming van deze gebieden noodzakelijk is.

3 Projectgebied en voorgenomen ontwikkeling

3.1 Huidige situatie projectgebied

Het projectgebied is gelegen ten noorden en zuiden van de S100 te Lent, Nijmegen. De ligging is weergegeven in figuur 1. Het betreft de deelgebieden Woenderskamp en Hof van Holland van de grotere gebiedsontwikkeling Nijmegen-Lent. Grote delen van de gebieden bestaan uit zeer recent of al iets langer geleden aangebrachte voorbelasting van zand. Aan de noordzijde is nog een oude rij knotwilgen en een sloot aanwezig, aan de zuidzijde is een oude hoogstamboomgaard gelegen (deze is wel onderzocht maar vormt geen onderdeel van de werkzaamheden).

Figuur 1. Projectgebied te Lent, Nijmegen (rood omlijnd). Bron ondergrond: Google Maps.

Bebouwing

In het projectgebied is geen bebouwing aanwezig. In het zuidoostelijke deel van het gebied was voorheen bebouwing aanwezig, maar deze is enkele jaren geleden reeds gesloopt.

Verhardingen

Het projectgebied is grotendeels onverhard. In het deelgebied ten zuiden van de S100 is een halfverhard terrein aanwezig van gebroken puin, wat gebruikt wordt als parkeerplaats voor de bouwwerkzaamheden in de omgeving ten oosten van de brede watergang. In het noordelijke deelgebied is een rijweg van stalen rijplaten aanwezig. Verder ontbreken verhardingen.

Bomen

In het projectgebied zijn bomen aanwezig in het noordelijke deel (rij oude knotwilgen) en in het zuidelijke deel (restanten van erfbeplanting van voormalige bebouwing). De knotwilgen worden op termijn verwijderd voor de herinrichting van de groenstructuur aldaar. In de knotwilgen zijn geen beschutte holten aanwezig. De bomen in het zuidelijke deelgebied vallen buiten de werkzaamheden. Aan sommige bomen hangen enkele jaren oude vleermuiskasten.

Watergangen en poelen

Op het terrein zijn diverse regenplassen aangetroffen die een tijdelijk karakter hebben. In deze plassen was geen vegetatie aanwezig en ook geen waterleven (op enkele bootsmannetjes na; deze waterinsecten kunnen ook vliegen en kunnen regenplassen daardoor snel bereiken).

Ook zijn er enkele poelen en steilranden aangelegd (mogelijk als potentiële tijdelijke broedlocatie voor oeverwaluw; welke overigens niet aanwezig waren), waarbij één poel wel onderwatervegetatie kent (direct ten zuiden van de S100).

Binnen het projectgebied is in het noordelijke deel een watergang aanwezig langs de knotwilgen. Deze was gedeeltelijk drooggevallen, mogelijk doordat de waterbodem verhoogd is door de opdrukende krachten van de voorbelasting ten noorden en zuiden van de watergang. In de watergang is wat onderwatervegetatie aanwezig, en waren groene kikkers (soort onbepaald) aanwezig.

Ten oosten van het projectgebied loopt een in 2022 aangelegde watergang die buiten de werkzaamheden valt. Deze watergang is inmiddels goed ontwikkeld wat betreft onderwatervegetatie. Er waren onder andere meerkoet en waterhoen aanwezig.

Vegetatie

Op grond van luchtfoto's (PDOK Viewer) blijkt dat het projectgebied in 2021/2022 is opgehoogd met zand. Pas hierna zijn de huidige vegetaties tot ontwikkeling gekomen. Hiervoor bestond het gebied grotendeels uit voormalige agrarische graslanden. Het gebied kent begroeiingen die typisch zijn voor pionierstadia op zandgronden (zie ook par. 5.1 voor waargenomen plantensoorten).

In figuur 2 is een impressie van het projectgebied weergegeven ten tijde van het veldbezoek. In bijlage 2 is een meer uitgebreide foto-impressie opgenomen.

	
Zuidelijke deelgebied	Vorming van regenplassen door aanhoudende regenval
	
Ouder gronddepot, grotendeels begroeid	Kruidenvegetaties in zuidelijke deelgebied
	
Noordelijke deelgebied met de aanwezige rijplaten	Knotwilgen en watergang in noordelijke deelgebied

Figuur 2. Huidige situatie van het projectgebied per 19 juli 2024.

3.2 Voorgenomen ontwikkeling

In het projectgebied vinden diverse ontwikkelingen plaats. Op zeer korte termijn is het voornemen om een tijdelijke bouwweg te realiseren nabij de S100. Uiteindelijk wordt de terreininrichting binnen het projectgebied vrijwel overal veranderd, door woningbouw (waaronder hoogbouw), realisatie van maatschappelijke of gemengde functies en inrichting van groenzones. De exacte invulling of planning per deelgebied is nog niet bekend. Daarom is worst-

case uitgegaan van het verwijderen van alle mogelijke structuren die van waarde kunnen zijn voor beschermde flora en fauna. Dit geldt ook voor terreindelen die als 'groen' zijn bestemd in de bestemmingsplannen, omdat de inrichting van deze gebieden nog niet definitief is.

Om inzicht te geven in de eindsituatie is hieronder weergegeven een recente luchtfoto, en de geldende bestemmingsplannen.

Gebied ten noorden van de S100. Groen betreft de bestemming 'Groen' en rood/oranje de bestemming 'Gemengd'. Bestemmingsplan Nijmegen Dijkzone – Woenderskamp, 2019-06-26. De onderzoeksgrens is weergegeven in rood. Bron afbeelding: www.ruimtelijkeplannen.nl.

Gebied ten zuiden van de S100. Groen betreft de bestemming 'Groen' en rood/oranje de bestemming 'Gemengd'. Lichtgeel is de bestemming Wonen. Bestemmingsplan Nijmegen Dijkzone – Woenderskamp, 2019-06-26. De onderzoeksgrens is weergegeven in rood. Bron afbeelding: www.ruimtelijkeplannen.nl.

Laatste deelgebied betreft de bestemming Wonen, uit het bestemmingsplan Nijmegen Dijkzone – Hof van Holland, 2019-06-26. Bron afbeelding: www.ruimtelijkeplannen.nl.

4 Methode

4.1 Literatuuronderzoek

Voor de quickscan is een literatuuronderzoek uitgevoerd. Hiertoe is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd op 18 juli 2024 (www.ndff-ecogrid.nl). Hiervoor is een zoekgebied gebruikt van ongeveer 3 km rondom het projectgebied voor flora en fauna. Er is gekeken naar waarnemingen van de afgelopen tien jaar. Voor jaarrond beschermde broedvogels is een kleiner zoekgebied gebruikt van ongeveer 1 km, omdat alleen lokale waarnemingen hier relevant zijn.

Tevens zijn de ecologische onderzoeken geraadpleegd die onderdeel vormen van de drie bestemmingsplannen die van kracht zijn in het plangebied, en het Soorten Management Plan Nijmegen (SMP-N). Dat is de gebiedsgerichte ontheffing die is verleend door de provincie Gelderland aan de gehele Waalsprong oftewel de gehele ontwikkeling tussen Lent en Nijmegen.

4.2 Veldbezoek

Op 19 juli 2024 is het projectgebied bezocht van 08:00-13:30. Hierbij was er sprake van droog weer, grotendeels bewolkt, bij een temperatuur van 20-25 graden Celsius met windkracht 0-1 Bft. Bij het veldbezoek is het projectgebied onderzocht op de geschiktheid als leefgebied voor beschermde soorten. Tevens is kort de omgeving geschouwd.

Ook is uitgebreid gezocht naar de aanwezigheid van rupsen van de teunisbloempijlstaart, door (een deel van) de waardplanten van deze soort af te zoeken. Aanvullend is op 24 juli 2024 het projectgebied in de avond bezocht van 20:30-22:15, bij rustig (0-1 Bft), bewolkt, droog weer en een temperatuur van 19 graden. De teunisbloempijlstaart kan als rups worden waargenomen in de periode juni-juli (begin augustus).

De nadruk ligt op soorten die uit het literatuuronderzoek naar voren zijn gekomen, en die te verwachten zijn op braakliggende terreinen, zoals grondgebonden zoogdieren, vogels en teunisbloempijlstaart. Er wordt echter altijd breder gekeken, omdat niet alle mogelijk aanwezige soorten in een literatuuronderzoek worden aangetroffen.

4.3 Wettelijk kader

Een beknopt wettelijk kader van de Ow en de regels rondom het NNN is opgenomen in bijlage 1. In de provincie Gelderland zijn de volgende soorten amfibieën en zoogdieren vrijgesteld van de bepalingen uit de Ow in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen, voor wat betreft het vangen van dieren of het vernielen of beschadigen van voortplantings- of rustplaatsen:

Soorten amfibieën en zoogdieren vrijgesteld

Aardmuis	Huisspitsmuis
Bastaardkikker	Konijn
Bosmuis	Kleine watersalamander
Bruine kikker	Meerkikker
Dwergmuis	Ondergrondse woelmuis
Dwergspitsmuis	Ree
Egel	Rosse woelmuis
Gewone bosspitsmuis	Tweekleurige bosspitsmuis
Gewone pad	Veldmuis
Haas	Vos

Voor wat betreft vogels geldt de volgende lijst met soorten waarvan het nest jaarrond beschermd is (cat. 1-4) in de provincie Gelderland:

Vogelsoorten categorie 1-4 nesten jaarrond beschermd

Boomvalk	Ooievaar
Buizerd	Ransuil
Gierzwaluw	Roek
Grote gele kwikstaart	Slechtvalk
Havik	Sperwer
Huismus	Steenuil
Kerkuil	Wespendief
Oehoe	Zwarte wouw

In deze rapportage worden soorten van categorie 5 behandeld als algemene broedvogel, tenzij de omstandigheden aanleiding geven tot een jaarrond beschermde status.

5 Resultaten en effectanalyse

In dit hoofdstuk wordt per soortgroep besproken welke soorten uit het literatuuronderzoek naar voren komen, welke soorten op basis van het veldbezoek verwacht worden en welke soorten kunnen worden uitgesloten op basis van het literatuur- en veldbezoek. Als een soort te verwachten is, wordt een beknopte effectanalyse gemaakt.

5.1 Flora

Uit het literatuuronderzoek blijkt dat een aantal beschermde soorten in of rond het projectgebied voorkomen, waaronder Brede wolfsmelk, dreps, kleine wolfsmelk, naaldenkervel, stijve wolfsmelk en wilde averuit.

Op basis van het veldbezoek blijkt dat er geen geschikte groeiplaatsen aanwezig zijn voor beschermde plantensoorten. Het projectgebied bestaat voornamelijk uit opgebracht zand en is grotendeels verruigd met algemene soorten. Omdat het veldbezoek in een voor flora gunstige periode is uitgevoerd, kan middels één veldbezoek direct de aan- of afwezigheid van plantensoorten worden vastgesteld. Daarom wordt hier verder geen ecologische beschrijving gegeven van mogelijk voorkomende beschermde plantensoorten. Beschermde vaatplanten zijn bij het veldbezoek namelijk niet waargenomen. De historische waarnemingen van beschermde soorten zijn verder vrijwel uitsluitend afkomstig van enkele locaties, namelijk Nijmegen stad (en de stuwwal), het gebied tussen Lent en Bommel en locaties langs de Betuwelijn.

Enkele van de waargenomen soorten op het terrein zijn: diverse algemene grassoorten, teunisbloem spec., (viltige en) gewone basterdwederik, grote kattenstaart, harig wilgenroosje, riet, zuring spec., St. Janskruid, zilverschoon, speerdistel, witte en citroengele honingklaver, streepzaad spec, gewoon kruiskruid, grote klit, haagwinde, rode klaver, akkerdistel, bezemkruiskruid, wilde peen, zomervijnstraal, dubbelkelk, heelblaadjes, grote kaardebol.

Omdat er geen waarnemingen van beschermde soorten zijn gedaan bij het veldbezoek, zijn negatieve effecten op beschermde plantensoorten met zekerheid uit te sluiten.

De aanwezigheid van en effecten op beschermde plantensoorten zijn met zekerheid uit te sluiten. Nadere vervolgstappen in het kader van de Ow zijn voor deze soortgroep niet noodzakelijk.

5.2 Broedvogels – nesten jaarrond beschermd

Uit het literatuuronderzoek blijkt dat onder andere de volgende soorten in of rond het projectgebied voorkomen:

- Boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw.

Bij het veldbezoek is de huismus in het gebied aangetroffen (foeragerend), en gierzwaluw overvliegend.

De huismus broedt in bebouwing, welke niet aanwezig is binnen de projectgrenzen. De soort is wel foeragerend waargenomen in het projectgebied, rondom de taluds van de S100. De

verruigde delen zijn geschikt als foerageergebied voor de huismus. De soort broedt vermoedelijk in de recent aangelegde woonwijken ten noorden van het projectgebied.

Er is echter geen sprake van essentieel foerageergebied. Het plangebied is voor een groot deel pas dit jaar begroeid geraakt, omdat er vorig jaar voornamelijk sprake was van een zandvlakte (zie ook par. 5.9 Invasieve exoten voor een luchtfoto uit 2023). Daarnaast blijven er ook veel groene delen aanwezig en zijn permanent beschikbaar als foerageerplekken voor de huismus, zoals de taluds van de S100 en de oevers van de brede watergang die langs de noordoostzijde van het projectgebied loopt. Ten westen van de Waaldijk zijn ook de uiterwaarden aanwezig. Er is daarom geen sprake van een negatief effect op het essentieel leefgebied van de huismus. Vervolgstappen zijn voor de huismus in het kader van de Omgevingswet niet aan de orde.

De steenuil komt voor in kleinschalig cultuurlandschap, en broedt vaak in nestkasten, en soms in oude knotwilgen met holten. De soort komt voor ten oosten van Lent, en ten noordwesten van het projectgebied nabij Oosterhout. Van het projectgebied en de directe omgeving (150-200 m) zijn geen waarnemingen bekend uit de NDFF.

In het projectgebied zijn geen steenuil nestkasten aanwezig. Aan de zuidoostzijde grenst het gebied aan een oude hoogstamboomgaard, hierin zijn echter geen nestkasten waargenomen. De knotwilgen aan de noordzijde van het projectgebied bieden geen geschikte holten voor de steenuil en waarnemingen ontbreken hier geheel. De aanwezigheid van nesten in en rond het projectgebied kan met zekerheid worden uitgesloten, zodat van vernietiging of verstoring van nesten geen sprake is. Omdat in de directe omgeving ook geen nesten aanwezig of bekend zijn, is ook geen sprake van verlies van essentieel leefgebied. Er zijn geen vervolgstappen aan de orde voor de steenuil.

De gierzwaluw broedt in bebouwing, welke niet aanwezig is binnen de projectgrenzen. Het verdere leefgebied is niet aan vaste gebieden gebonden, zodat van essentieel leefgebied van de soort geen sprake is.

In het projectgebied staan geen hogere bomen die geschikt zijn als nestboom voor bijvoorbeeld boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek of wespendif. Ook bomen die in de directe omgeving staan, en waar de werkzaamheden uitstralende effecten op kunnen hebben, zijn niet in gebruik als nestboom door roofvogels. Dit kon in voldoende mate worden vastgesteld tijdens het veldbezoek, omdat de betreffende bomen geen dichte boomkronen hebben (en er staan maar enkele grotere bomen binnen 75-100 m van het projectgebied).

Andere soorten broeden op een zeer opvallende plek (ooievaar), op zeer hoge bouwwerken (slechtvalk), in nestkasten, doorgaans op boerenerven (kerkuil) of broeden (vrijwel) niet in Nederland (zwarte wouw). Roekenkolonies zijn in en rond het plangebied niet waargenomen. De aanwezigheid van deze soorten is daarmee uitgesloten.

Het plangebied is niet geschikt als nestplaats voor soorten waarvan het nest jaarrond beschermd is. Ook is er geen essentieel leefgebied aanwezig. Door te werken buiten het broedseizoen of na een voorafgaande broedvogelcontrole kan verstoring van broedvogels in brede zin worden voorkomen. Nader onderzoek of een vergunningaanvraag is niet nodig.

5.3 Broedvogels – overige

Uit het literatuuronderzoek blijkt dat diverse soorten algemene broedvogels in en rond het projectgebied voorkomen. Ook kunnen er soorten voorkomen van cat. 5 (zie par. 4.3/bijlage 1 voor verdere toelichting), zoals pimpelmees en spreeuw. Bij het veldonderzoek zijn diverse soorten waargenomen ter plaatse: grasmus en graspieper (nest-indicerend), huiszwaluw (overvliegend), houtduif, merel, roodborsttapuit, putter, meerkoet, wilde eend, waterhoen.

Geschikte nestplekken kunnen zich overal in het gebied bevinden, in lagere kruidenvegetaties (graspieper), ruigtes (roodborsttapuit), opschot van wilgen en bramen (grasmus) enzovoorts. Zonder voorzorgsmaatregelen zijn negatieve effecten op broedvogels, zoals verstoring of het vernielen van nesten, niet uit te sluiten. Door te werken buiten het broedseizoen of na een voorafgaande broedvogelcontrole (nodig in de periode 1 maart – 1 augustus) kunnen negatieve effecten op broedvogels en het optreden van schadelijke handelingen echter voorkomen worden. Vanwege de aanwezigheid van broed-indicerend gedrag van graspieper en grasmus (alarmerend en met voedsel in de snavel), is het noodzakelijk om tot 15 augustus, voor de start van werkzaamheden in een deelgebied, een broedvogelcontrole te laten uitvoeren. Een nader onderzoek of vergunningaanvraag is niet nodig zolang controles worden uitgevoerd en geen nesten worden vernield.

Soorten van cat. 5 van de lijst met jaarrond beschermde soorten zijn alleen jaarrond beschermd wanneer er sprake is van bijzondere ecologische omstandigheden en het ontbreken van alternatieven, of gevolgen voor de lokale staat van instandhouding van deze soorten. In het projectgebied worden niet direct soorten van deze lijst verwacht. Het gaat namelijk vaak om vogels die in holten broeden of in specifieke biotopen zoals op boerenerven of in bossen. Dergelijke biotopen zijn in het projectgebied niet aanwezig.

Van bijzondere ecologische omstandigheden of het ontbreken van alternatieven is daarom geen sprake. Er geldt dan ook geen jaarrond bescherming voor soorten van cat. 5. Er wordt daarom verder niet apart ingegaan op deze groep vogelsoorten, de beschermingswerking is gelijk aan de algemene broedvogels. Voor alle vogelsoorten geldt altijd dat verstoring of vernietiging van actief gebruikte nesten niet toegestaan is.

De aanwezigheid van algemene broedvogels tijdens het broedseizoen is niet met zekerheid uit te sluiten. Tijdens het veldbezoek voor de quickscan waren grasmus en graspieper nog broedend aanwezig. Effecten op broedvogels zijn te voorkomen door te werken buiten het broedseizoen (1 maart – 15 augustus) of na een voorafgaande broedvogelcontrole. Het is niet nodig om nader onderzoek te doen of een vergunning aan te vragen voor deze groep broedvogels. Voor soorten van cat. 5 van de lijst met jaarrond beschermde nesten geldt geen jaarrond bescherming van de nesten omdat er voldoende alternatieve broedlocaties aanwezig zijn in de omgeving van het projectgebied. Wel zijn alle vogelnesten tijdens het broeden beschermd.

5.4 Vleermuizen

Uit het literatuuronderzoek blijkt dat de volgende soorten in of rond het projectgebied voorkomen:

- Baardvleermuis, bosvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, ingekorven vleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen van vleermuizen worden uitgesloten in het projectgebied. Er zijn geen gebouwen aanwezig en bomen met holten ontbreken. In de knotwilgen in het noorden van het projectgebied zijn geen geschikte holten aangetroffen. Mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen zich bevinden in nieuwbouwwoningen van de omringende wijk en mogelijk bij het fort Lent ten zuidoosten van het projectgebied. Deze locaties liggen echter buiten de directe invloedssfeer van de werkzaamheden. Negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen zijn uitgesloten.

Vliegroutes

Er zijn geen lijnvormige structuren aanwezig in het plangebied die een onmisbare functie kunnen hebben als vliegroute. De rij knotwilgen is te beperkt om te fungeren als vliegroute, en bovendien zijn er veel andere lijnvormige structuren, zoals de Waaldijk en de brede watergang ten noordoosten van het projectgebied. Negatieve effecten op essentiële vliegroutes worden uitgesloten.

Foerageergebied

Het projectgebied heeft slechts een beperkte waarde als foerageergebied voor vleermuizen, omdat de vegetatie pas kort aanwezig is en vooral uit ruigtekruiden bestaat. Ook ontbreken grotendeels de opgaande structuren die windbeschutting bieden. Ook zijn er veel alternatieven die blijvend beschikbaar zijn, zoals de groenstructuren rond het fort van Lent, langs de Waaldijk, de uiterwaarden van de Waal en de watergang en oevers die ten noordoosten van het projectgebied loopt. Van een onmisbaar foerageergebied voor in de omgeving aanwezige populaties is daarom geen sprake. Nader onderzoek naar foerageergebied van vleermuizen is niet nodig, negatieve effecten op onmisbaar foerageergebied worden uitgesloten.

Het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen of essentiële vliegroutes of foerageergebieden wordt uitgesloten. Gebouwen of bomen met holten ontbreken, en er zijn voldoende alternatieve vliegroutes en foerageergebieden aanwezig in de omgeving. Nader onderzoek naar gebiedsfuncties voor vleermuizen is niet nodig. Er zijn geen vervolgstappen nodig in het kader van de Omgevingswet.

5.5 Grondgebonden zoogdieren

Uit het literatuuronderzoek blijkt dat de volgende soorten in of rond het projectgebied voorkomen:

- Bever, boommarter, bunzing, das, eekhoorn, hermelijn, otter, steenmarter, wezel.

Bever

Bevers zijn knaagdieren die leven in en nabij het water, waar ze hun voedsel zoeken en hun schuilplaatsen maken. De bever komt voor in bossen langs beken en rivieren, in beddingen van meren en in meer open landschap en moerassen. Er is geen voorkeur voor stromend of stilstaand water. Open of rotsige oevers worden vermeden (Zoogdierverseniging, 2024).

Er zijn beversporen waargenomen aan de westzijde van de Waaldijk (zie figuur 3). In het projectgebied zelf zijn echter geen waarnemingen van beversporen (zoals vraatsporen of glijbanen). Door de aard van het gebied (recent opgebracht zand of puinverharding) is het ook

ongeschikt als leefgebied voor de bever. De aanwezigheid van deze soort is met zekerheid uit te sluiten.

Figuur 3. Bever vraatsporen in de uiterwaarden nabij het projectgebied.

Boommarter

De boommarter heeft een voorkeur voor oud (loof-)bos, maar is ook in andere typen bos te vinden. De soort komt soms ook in meer open terreinen voor, mits er voldoende bosjes en lijnvormige elementen in de omgeving zijn, zoals heggen en houtwallen. De boommarter komt slechts incidenteel voor in de nabijheid van gebouwen. Boommarters kiezen een rustplaats in boomholten, konijnen-, vossen of dassenholen, tussen boomwortels of onder takkenbossen. Nesten worden vaak in oude spechten- of eekhoornholten of inrottingsholten gemaakt (Zoogdiervereniging, 2024).

Grote bomen of aangesloten bossen ontbreken in en rond het projectgebied. Ook konijnenholten ontbreken. Belangrijk leefgebied of aanwezigheid van verblijfplaatsen van de boommarter wordt daarom uitgesloten.

Bunzing, wezel, hermelijn

Kleine marterachtigen zijn sterk gebonden aan landschapselementen zoals houtwallen en bosschages die dekking bieden gedurende het foerageren en migreren tussen de vaste voortplantings- of rustplaatsen en de foerageergebieden. Hermelijn gedijt ook goed op vochtige terreinen zoals polders en andere drassige graslanden. De vaste voortplantings- of rustplaats van de bunzing, hermelijn en wezel bestaan vaak uit oude holen van konijn, mol, vos en das, maar kunnen ook in een holle boom / onder boomwortels worden gemaakt. Wezel kan daarnaast ook in muizenholten verblijven. Ze jagen en zoeken dekking in onder andere houtwallen en houtstapels (BIJ12, 2024).

De aanwezigheid van leefgebied en potentieel verblijfplaatsen van de kleine marterachtigen is niet uit te sluiten. Door de aanwezige begroeiing zijn grote delen van het terrein geschikt als

foerageergebied. Verblijfplaatsen kunnen aanwezig zijn in de ruigste delen van het terrein waar de hoge kruidenbegroeiingen voldoende beschutting bieden. Langs de knotwilgen en oevers van deze watergang kunnen ook verblijfplaatsen aanwezig zijn. In de meer open delen zijn naar verwachting geen verblijfplaatsen aanwezig omdat hier geen muizenholen zijn waargenomen en er weinig dekking is. In onderstaande figuur is weergegeven waar mogelijk verblijfplaatsen van kleine marters aanwezig kunnen zijn.

Figuur 4. Overzicht projectgebied (rood omlijnd) en delen die mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats voor kleine marters (blauw omlijnd). Bron ondergrond: Google Maps.

Naast verblijfplaatsen is het projectgebied ook geschikt als leefgebied en foerageergebied van de bunzing, wezel en in mindere mate hermelijn. In grote delen van het gebied is voldoende dekking aanwezig. Wel is het muizenaanbod (nog) laag, omdat het om recent opgebracht zand gaat. Er zijn weinig muizenholen waargenomen.

De werkzaamheden leiden tot het potentieel verlies van verblijfplaatsen van kleine marters en mogelijk essentieel leefgebied. Er zijn daarom vervolgstappen nodig voor deze soorten. Dit kan gaan om het uitvoeren van nader onderzoek om aanwezigheid vast te stellen, of het aansluiten

bij het SMP-N van de gemeente Nijmegen. Daartoe moet naar verwachting een uitvoeringsplan worden opgesteld om de omgang met deze soorten vast te leggen. De gemeente Nijmegen kan meer informatie geven over de benodigde vervolgstappen. Door het aansluiten bij het SMP is het niet nodig om nader onderzoek uit te voeren of een Omgevingsvergunning ff-activiteit aan te vragen.

Das

De das leeft in allerlei soorten biotopen en heeft een voorkeur voor een kleinschalig landschap, met akkers, bosjes, weiland en houtwallen. Leefgebied van de das moet voldoende dekking bieden, met weinig verstoring, een groot voedselaanbod, een bodem waarin ze goed kunnen graven en met een grondwaterstand lager dan 1,5m onder het maaiveld. De das is een omnivoor. Het belangrijkste voedsel voor de das zijn regenwormen. Daarnaast eten ze vruchten, noten, granen, paddenstoelen, knaagdieren, egels, slakken en insecten (Zoogdiervereniging, 2024).

De das komt niet voor in het projectgebied. Er zijn geen sporen waargenomen in het projectgebied zoals snuitputjes, graafsporen, vluchtpijpen of burchten. Door de ligging van het projectgebied ingekneld tussen woningbouw, de Waal en grote infrastructuur is het projectgebied ongeschikt als leefgebied voor deze soort. De aanwezigheid van de das kan met zekerheid worden uitgesloten.

Eekhoorn

De eekhoorn leeft in allerlei typen bos en is ook in tuinen of parken in de omgeving van bos aan te treffen mits daar voldoende voedsel beschikbaar is. Ze maken een bolvormig nest van takken en bladeren op minimaal vijf meter hoogte in de boom. Ook natuurlijke boomholtes, oude kraaien- of eksternesten, nestkasten of spechtenholen worden als nestlocatie gebruikt (Zoogdiervereniging, 2024).

Bos ontbreekt in het projectgebied en directe omgeving. Er zijn dan ook geen sporen van de eekhoorn aangetroffen in het projectgebied. De aanwezigheid van de eekhoorn kan met zekerheid worden uitgesloten.

Otter

De otter leeft in oeverzones van allerlei soorten stromende wateren, zoals meren, plassen, rivieren, kanalen, beken en moerassen. Voorwaarde is dat er voldoende dekking en rust aanwezig zijn. Ze leven in schoon en zoet water, waar voldoende voedsel, dekking en rust is. Overdag gebruiken otters een rustplaats in oude hopen van konijnen, bevers of muskusratten in dichte oevervegetaties, struwelen of bosschages. Ook nissen onder bruggen en betonpijpen worden gebruikt (Zoogdiervereniging, 2024).

In of rondom het projectgebied zijn geen geschikte watergangen aanwezig als leefgebied voor de otter, de Waal uitgezonderd. Eventuele dieren die in de Waal leven of passeren, zullen echter een rustplek zoeken in de uiterwaarden en niet in het projectgebied, waarvoor ze een dijk moeten oversteken. De aanwezigheid van deze soort is daarom met zekerheid uit te sluiten.

Steenmarter

De steenmarter leeft bij voorkeur in een kleinschalig, parkachtig landschap. De soort is met name aanwezig in de nabijheid van dorpen, boerderijen en ook steden. Elementen als groenstroken, heggen, bosjes en greppels zijn belangrijk voor het vinden van voedsel en als dekking. Binnen zijn leefgebied heeft de steenmarter vele schuilplaatsen, zoals boomholtes, takkenhopen en ruimtes

in bebouwing. Hier bewoont de soort bijvoorbeeld zolders, kruipruimtes of ruimtes in de spouw (Zoogdiervereniging, 2024).

Voor de steenmarter ontbreken geschikte verblijfplaatsen. Er zijn namelijk geen boomholtes of grotere holten onder boomwortels aanwezig, en ook zijn er geen grote takkenhopen of bebouwing en verlaten schuren en dergelijke. Kleinere holten geschikt voor kleine marters zijn niet uit te sluiten in het gebied, maar grotere verblijfplaatsen geschikt voor de steenmarter worden niet verwacht. In het verleden was er nog bebouwing aanwezig in de zuidoosthoek van het gebied, maar deze is al geamoveerd en niet meer aanwezig.

Het projectgebied is wel geschikt als foerageergebied voor deze soort, maar vormt geen essentieel onderdeel daarvan. Het voedselaanbod is relatief beperkt (door het zandige karakter en omdat dit zand pas sinds kort aanwezig is), en het leefgebied van een steenmarter omvat tientallen tot honderden hectares. Daarmee vormt het projectgebied slechts een klein deel van een potentieel leefgebied van de steenmarter.

Negatieve effecten op de steenmarter kunnen daarom worden uitgesloten. Er zijn geen vervolgstappen nodig in het kader van de Omgevingswet.

Overige soorten

Andere soorten grondgebonden zoogdieren kunnen voorkomen in het projectgebied, zoals de haas (vluchtend waargenomen). Voor deze soorten geldt de zorgplicht. Door de werkzaamheden zo uit te voeren dat er altijd vluchtmogelijkheden aanwezig zijn, kan het doden van dieren voorkomen worden en zijn er geen vervolgstappen in het kader van de Omgevingswet.

Het voorkomen van beschermde vaste rust- of voortplantingsplaatsen van grondgebonden zoogdieren is niet uit te sluiten. Het is mogelijk dat de bunzing, wezel of hermelijn voorkomen. Omdat kan worden aangesloten bij de werkwijze van het SMP-N zijn er geen vervolgstappen in het kader van de Omgevingswet van toepassing. Wel moet een uitvoeringsplan voor het SMP worden opgesteld waarin mitigerende maatregelen worden omschreven. De gemeente Nijmegen kan meer informatie geven over de vereisten die hieraan gesteld worden.

5.6 Reptielen, amfibieën en vissen

Uit het literatuuronderzoek blijkt dat de volgende soorten in of rond het projectgebied voorkomen:

- Reptielen: hazelworm.
- Amfibieën: Alpenwatersalamander, boomkikker, kamsalamander, knoflookpad, poelkikker, rugstreeppad.
- Vissen: grote modderkruiper.

Reptielen

Er zijn waarnemingen bekend van de hazelworm uit de omgeving. Het gaat dan echter om waarnemingen op de Nijmeegse stuwwal, ten zuiden van de Waal. De rivier vormt een barrière voor deze soort. Ook is er in de Betuwe / het gebied tussen Rijn en Waal, geen geschikt biotoop voor de hazelworm aanwezig en valt dat gebied dan ook buiten het verspreidingsbeeld van deze soort. De aanwezigheid van hazelworm wordt daarom uitgesloten. Andere reptielen zijn niet bekend uit de directe omgeving en worden daarom ook niet verwacht in het plangebied.

Vervolgstappen voor de soortgroep reptielen zijn ten aanzien van de Ow niet noodzakelijk.

Amfibieën

De Alpenwatersalamander is alleen bekend van de zuidkant van de Waal. De rivier vormt een barrière voor deze soort. Ook is er in de Betuwe / het gebied tussen Rijn en Waal, geen geschikt biotoop voor de Alpenwatersalamander aanwezig en valt dat gebied dan ook buiten het verspreidingsbeeld van deze soort. De aanwezigheid van Alpenwatersalamander in het projectgebied wordt daarom uitgesloten.

De boomkikker is bekend van de Ooijpolder, de Millingerwaard en de overgang van de Nijmeegse stuwwal naar de lager gelegen gebieden. De rivier vormt een barrière voor deze soort. Ook is er in de Betuwe / het gebied tussen Rijn en Waal, geen geschikt biotoop voor de boomkikker aanwezig en valt dat gebied dan ook buiten het verspreidingsbeeld van deze soort. De aanwezigheid van de boomkikker in het projectgebied wordt daarom uitgesloten.

De kamsalamander is bekend van de Ooijpolder en andere uiterwaarden aan de zuidkant van de Waal. Ook komt een populatie voor in de Bemmelsche uiterwaarden en aan de oostkant van Lent bij Doornik. Tussen deze populatie en het plangebied bevindt zich ongeschikt leefgebied (woningbouw). In het projectgebied is geen geschikt leefgebied aanwezig voor de kamsalamander, omdat de brede watergang ten noordoosten te visrijk is. De poelen in het projectgebied zijn pas recentelijk aangelegd, kolonisatie is echter niet mogelijk door het ongeschikte leefgebied rondom. De aanwezigheid van de kamsalamander in het projectgebied wordt daarom uitgesloten.

De zeer zeldzame knoflookpad is alleen bekend van de Millingerwaard en een locatie bij Ewijk, alle ten zuiden van de Waal. Geschikt leefgebied met onverstoorde, visvrije poelen is niet aanwezig in het projectgebied en de Waal vormt een barrière voor deze soort. De aanwezigheid van de knoflookpad in het projectgebied wordt daarom uitgesloten.

De verspreiding van de poelkikker komt sterk overeen met dat van de boomkikker. De poelkikker is bekend van de Ooijpolder, de Millingerwaard en andere zuidelijk gelegen uiterwaarden van de Waal. Daarnaast komt een populatie voor bij Doornik. De recent aangelegde poelen in het projectgebied zijn potentieel geschikt voor deze soort en ook de brede watergang langs de noordostrand van het projectgebied is geschikt voor deze soort. Negatieve effecten op de poelkikker (vernietiging leefgebied en doden van individuen) zijn niet op voorhand uit te sluiten. De rugstreeppad komt in de omgeving voor in de Waaluiterswaarden, bij Doornik ten oosten van Lent en aan de noordzijde van Lent, ten zuiden van de Oosterhoutse plas, waar compensatiepoelen zijn aangelegd voor deze soort. Het projectgebied is ook voor deze soort geschikt, zodat ook voor de rugstreeppad negatieve effecten niet zijn uit te sluiten.

Er zijn daarom vervolgstappen nodig voor de poelkikker en de rugstreeppad. Dit kan gaan om het uitvoeren van nader onderzoek om aanwezigheid vast te stellen, of het aansluiten bij het SMP-N van de gemeente Nijmegen. Daartoe moet naar verwachting een uitvoeringsplan worden opgesteld om de omgang met deze soorten vast te leggen. De gemeente Nijmegen kan meer informatie geven over de benodigde vervolgstappen. Door het aansluiten bij het SMP is het niet nodig om nader onderzoek uit te voeren of een Omgevingsvergunning ff-activiteit aan te vragen.

Vissen

In het projectgebied is één sloot aanwezig langs de knotwilgen in het noorden van het projectgebied. Deze watergang is ondiep en is door de in de omgeving uitgevoerde werkzaamheden inmiddels geïsoleerd. Het voorkomen van (een restpopulatie van) de grote modderkruiper is echter niet met zekerheid uit te sluiten. De soort komt niet voor in enkele tijdelijke poelen in het gebied, omdat de soort dergelijke poelen niet kan koloniseren.

Er zijn vervolgstappen nodig voor de grote modderkruiper. Dit kan gaan om het uitvoeren van nader onderzoek om aanwezigheid vast te stellen, of het aansluiten bij het SMP-N van de gemeente Nijmegen. Daartoe moet naar verwachting een uitvoeringsplan worden opgesteld om de omgang met deze soorten vast te leggen. De gemeente Nijmegen kan meer informatie geven over de benodigde vervolgstappen. Door het aansluiten bij het SMP is het niet nodig om nader onderzoek uit te voeren of een Omgevingsvergunning ff-activiteit aan te vragen.

Het voorkomen van en effecten op beschermde reptielen is uit te sluiten. Er kunnen wel effecten optreden op de poelkikker, rugstreeppad en de grote modderkruiper. Omdat kan worden aangesloten bij de werkwijze van het SMP-N zijn er geen vervolgstappen in het kader van de Omgevingswet van toepassing. Wel moet een uitvoeringsplan voor het SMP worden opgesteld waarin mitigerende maatregelen worden omschreven. De gemeente Nijmegen kan meer informatie geven over de vereisten die hieraan gesteld worden.

5.7 Dagvlinders en libellen

Uit het literatuuronderzoek blijkt dat de volgende soorten in of rond het projectgebied voorkomen:

- Dagvlinders: grote vos, grote weerschijnvlinder, iepenpage, kleine ijsvogelvlinder.
- Nachtvinders: teunisbloempijlstaart.
- Libellen: beekrombout, bosbeekjuffer, gevlekte witsnuitlibel, rivierrombout, sierlijke witsnuitlibel.

Dagvlinders

Voor vlinders zijn vooral de waardplanten van belang. Wanneer bij werkzaamheden de waardplanten verloren gaan, kunnen immers rupsen worden gedood en kan het functionele leefgebied van de vlinders verkleinen. In onderstaande tabel zijn de waardplanten weergegeven van de soorten dagvlinders die bekend zijn uit de omgeving.

Waardplanten dagvlinders	
Grote vos	Iep en in mindere mate zoete kers, populier, sommige wilgensoorten
Grote weerschijnvlinder	Boswilg (grauwe wilg)
Iepenpage	Iep (gladde iep, ruwe iep)
Kleine ijsvogelvlinder	Wilde kamperfoelie

Uit de omgeving zijn vier soorten beschermde dagvlinders bekend. Van de grote weerschijnvlinder, iepenpage en kleine ijsvogelvlinder ontbreken de waardplanten binnen het projectgebied. Negatieve effecten op deze soorten zijn daarom uitgesloten. Voor de grote vos geldt dat met name iep de waardplant is. In de zuidoosthoek van het terrein, parallel aan de oude hoogstamboomgaard, zijn wat schietwilgen aangeplant. Deze zijn nog klein en laag. De grote vos plant zich voort bij grote bomen in en langs bosranden. Dit biotoop ontbreekt in het

projectgebied, zodat de aanwezigheid van voortplantingsplaatsen in het projectgebied is uitgesloten. De aanwezigheid van voortplantingsbiotoop van beschermde dagvlinders is daarom uitgesloten.

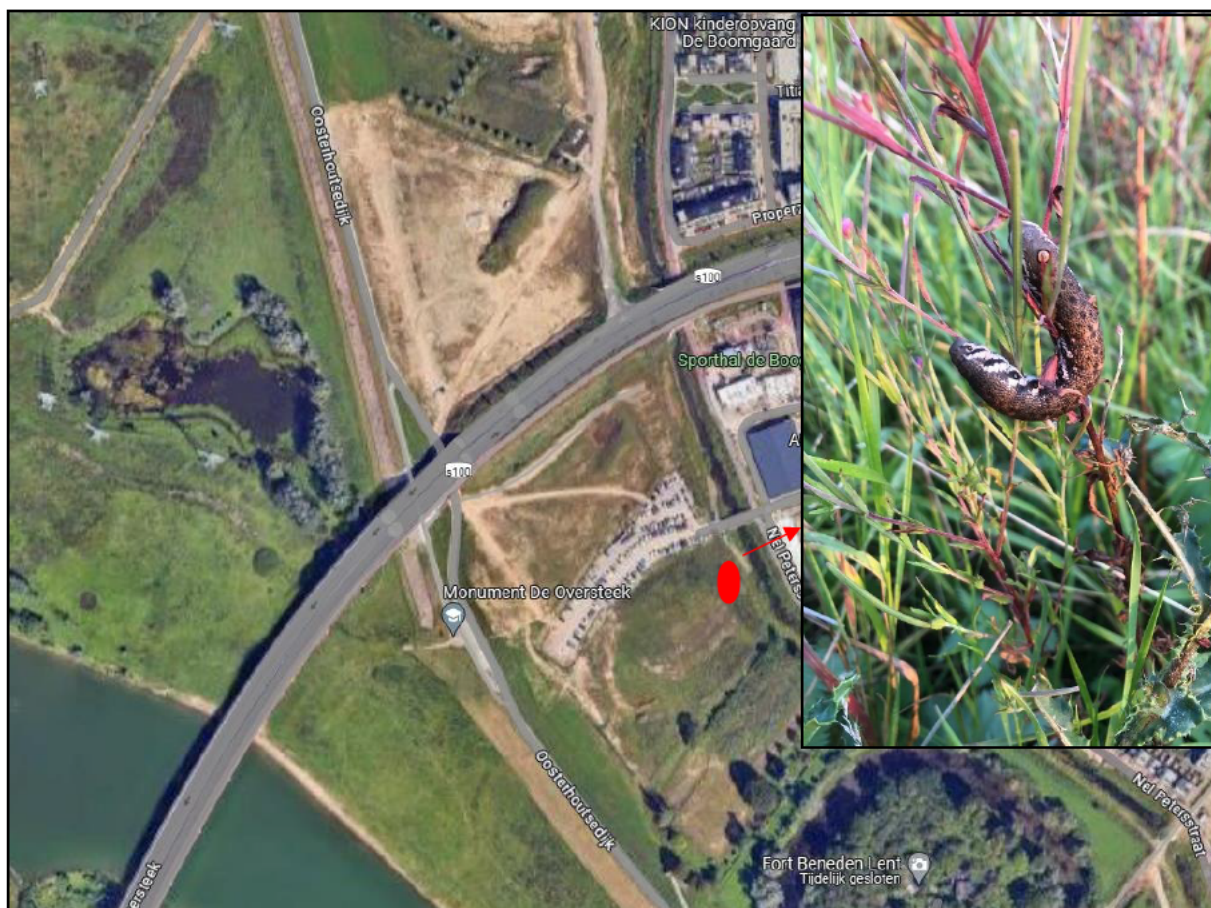
Nachtvinders

Van de beschermde nachtvinders is de teunisbloempijlstaart bekend uit de omgeving. In onderstaande tabel zijn de waardplanten weergegeven van deze soort.

Waardplanten nachtvinders

Teunisbloempijlstaart	Basterdwederik, teunisbloem, grote kattenstaart, harig wilgenroosje
-----------------------	---

Op voorhand werd de aanwezigheid van waardplanten in het projectgebied vermoed, vanwege de verstoorde aard van het terrein en opgebracht zand. Om deze reden is direct bij de quickscan en in een tweede veldbezoek gezocht naar rupsen van deze soort op de waardplanten (zie par. 4.2 voor methode). Op één locatie is een rups van de soort daadwerkelijk aangetroffen (zie onderstaande figuur).

Figuur 5. Locatie waarneming rups teunisbloempijlstaart (rood). Inzet: het waargenomen exemplaar op een plant van basterdwederik). Bron ondergrond: Google Maps.

Alle waardplanten (basterdwederik, teunisbloem spec., harig wilgenroosje en grote kattenstaart) komen in het projectgebied voor. Ook komen de waardplanten vrijwel overal voor. Het is niet mogelijk om deelgebieden aan te wijzen waar geen waardplanten staan. In augustus zoeken de volgroeide rupsen van deze soort een plek in de strooisellaag of in een holletje in de bodem, om

te verpoppen. De imago's (vlinders) komen in mei tevoorschijn. Waar de rupsen uiteindelijk verpoppen, is op voorhand niet in te schatten, maar in potentie kan dit overal in het projectgebied plaatsvinden.

De voorgenomen werkzaamheden kunnen leiden tot het doden van rupsen of het vernietigen van eieren of poppen van de soort. Dit leidt tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Omgevingswet. De soort is niet opgenomen in het SMP-N. Daarom is het noodzakelijk om voor de werkzaamheden een Omgevingsvergunning ff-activiteit aan te vragen bij de provincie Gelderland.

Libellen

Voor libellen (en juffers) is de aanwezigheid van geschikt voortplantingswater van belang. De imago's (volwassen insecten) zijn vaak weinig gebonden aan vaste gebieden en negatieve effecten op imago's treden door werkzaamheden niet op.

Van de soorten die in de omgeving zijn waargenomen, zijn de beekrombout, de bosbeekjuffer en de rivierrombout soorten waarvan de larven in stromend water leven. Aangezien dit biotoop ontbreekt in het projectgebied, kan de aanwezigheid van voortplantingsbiotoop van deze soorten worden uitgesloten.

Figuur 6. Poelen in het projectgebied. Links een tijdelijke regenplas, rechts een aangelegde plas met een meer permanent karakter.

Het voorkomen van de gevlekte witsnuitlibel is uit te sluiten, omdat het voortplantingsbiotoop de verlandingszone van moerassen betreft (Vlinderstichting, 2024). De tijdelijke poelen in het plangebied hebben geen verlandingszone, en ook een poel die doelbewust is aangelegd (zie figuur 6), heeft geen moerassige zones. Er is wel een algemene libellensoort waargenomen die eieren aan het afzetten was in deze poel (blauwe glazenmaker).

De sierlijke witsnuitlibel komt voor langs beschutte oeverzones van meren en in stilstaande, ongestoorde wateren met een rijke (submerse)watervegetatie, zoals veenplassen, vijvers en dode rivierarmen (Vlinderstichting, 2024). Dergelijke biotopen komen niet voor. De plassen en poelen in het plangebied zijn hiervoor te ondiep en hebben een te beperkte onderwatervegetatie die niet voldoet aan de biotoopomschrijving.

Het voorkomen van beschermde libellensoorten is uitgesloten. Er zijn geen vervolgstappen in het kader van de Omgevingswet nodig voor deze soortgroep.

Het voorkomen van en negatieve effecten op beschermde dagvlinders en libellen is met zekerheid uit te sluiten. Vervolgstappen ten aanzien van de Ow zijn voor deze soortgroepen niet noodzakelijk. Het voorkomen van de teunisbloempijlstaart is aangetoond, voor deze soort zijn negatieve effecten niet uit te sluiten. Er is daarom een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit nodig om de werkzaamheden te mogen uitvoeren.

5.8 Overige ongewervelden en weekdieren

Uit het literatuuronderzoek blijkt dat de volgende soorten in of rond het projectgebied voorkomen:

- Geen.

Op basis van het veldbezoek blijkt dat het projectgebied niet geschikt is voor beschermde ongewervelden en/of weekdieren. Soorten als de Bataafse stroommossel of de Europese rivierkreeft komen voor in stromende wateren (of zijn uitgestorven) en zijn niet uit de omgeving bekend. De platte schijfhoren komt ook in watergangen voor, maar is niet bekend uit de omgeving. De soort komt met name voor in veen of klei op veen gebieden. Andere soorten zijn aan (oude) vochtige houtopstanden gebonden, zoals de vermiljoenkever. Dergelijke biotopen ontbreken in het projectgebied. Negatieve effecten op overige ongewervelden en weekdieren zijn met zekerheid uit te sluiten.

Het voorkomen van soorten uit de groep overige ongewervelden kan met zekerheid worden uitgesloten. Vervolgstappen voor deze soortgroep ten aanzien van de Ow zijn niet noodzakelijk.

5.9 Invasieve exoten

Op één locatie op het terrein is de Japanse duizendknoop waargenomen met enkele verse loten op een recent gestorte grondbult. De Japanse duizendknoop kan erg snel woekeren en is bijzonder moeilijk te verwijderen. De plant kan schade aan infrastructuur veroorzaken door de enorme groeikracht. Het dringende advies is om de locatie zo snel mogelijk te saneren/beheersen. Het is hierbij van belang dat grondpartijen met resten van deze plant niet bij elke verwerker worden geaccepteerd.

Figuur 7. Globale locatie groeiplaats Japanse duizendknoop. Bron ondergrond: PDOK Viewer.

5.10 Algemene zorgplicht

In de Ow is een zorgplicht opgenomen (art. 1.6 en 1.7 Ow). Een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn activiteit of het nalaten ervan nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving, is verplicht om deze gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken dan wel de activiteit achterwege te laten. De zorgplicht geldt voor alle 'disciplines'. Vertaald naar het onderdeel natuur betekent dit een algemene fatsoenseis voor de redelijke omgang met planten en dieren. De zorgplicht houdt in dat alle mogelijke inspanning wordt gepleegd om onnodige schade aan planten en dieren te voorkomen. Een voorbeeld hiervan is het werken in één richting zodat aanwezige fauna in het gebied zelfstandig kan vluchten, omdat er dan altijd een vluchtroute beschikbaar is.

De initiatiefnemer is zelf verantwoordelijk voor een goede naleving van deze artikelen uit de Ow.

5.11 Specifieke zorgplicht

Voor flora- en fauna-activiteiten die nadelig kunnen zijn voor planten en dieren, geldt de specifieke zorgplicht bij het verrichten van de activiteit (art. 11.27 Bal). Bij activiteiten moet daarom worden nagegaan of er vogel- of habitatrichtlijnsoorten, nationaal beschermde soorten (Bijlage IX Ow) of Rode Lijst-soorten en voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats aanwezig (kunnen) zijn. De specifieke zorgplicht geldt bij alle dier- en plantensoorten, dus bij (inter)nationaal beschermde soorten én bij andere soorten.

Voor de beschermde soorten is in voorgaande paragrafen reeds een beoordeling gemaakt. Uit de NDFF blijkt dat in de omgeving van het projectgebied Rode Lijst-soorten voorkomen (naast de beschermde soorten) uit de groepen dagvlinders (bruin blauwtje, kleine parelmoervlinder), sprinkhanen (o.a. weidesprinkhaan), bijen (knautiabij) en allerlei soorten vaatplanten. Uit een beoordeling op basis van het veldbezoek blijkt dat er geen bijzondere habitats aanwezig zijn, er is alleen sprake van recent opgebracht zand waardoor er pionier- en ruigtevegetaties zijn ontstaan. In de omgeving zijn echter veel geschikte leefgebieden aanwezig voor Rode Lijst-soorten in de uiterwaarden en buitendijkse polders (zoals de Ooijpolder). De meeste waarnemingen van Rode Lijst-soorten zijn dan ook afkomstig uit de uiterwaarden. Om deze reden is er binnen het projectgebied geen sprake van belangrijk leefgebied (oftewel het ontbreken van alternatieven in de omgeving) voor bijzondere, zeldzame of Rode lijst-soorten. Om die reden zijn er vanuit de specifieke zorgplicht geen aanvullende maatregelen nodig bovenop maatregelen die al genomen (moeten) worden, zoals maatregelen om het doden of verstoren van broedvogels te voorkomen, en het werken van één richting uit.

De initiatiefnemer is zelf verantwoordelijk voor een goede naleving van de specifieke zorgplicht.

5.12 Conclusie voorkomen soorten en effecten

Op basis van het literatuur- en veldbezoek blijkt dat de volgende soortgroepen in het projectgebied kunnen voorkomen, en dat negatieve effecten op deze soorten niet op voorhand zijn uit te sluiten:

- algemene broedvogels (beschermd tijdens het broedseizoen);
- kleine marterachtigen;
- poelkikker en rugstreeppad;
- grote modderkruiper;
- teunisbloempijlstaart.

Voor broedvogels is het mogelijk om effecten te voorkomen door te (starten met) werken buiten het broedseizoen (1 maart – 15 augustus) of na een voorafgaande broedvogelcontrole door een ter zake kundige.

Voor de kleine marters, amfibieën en grote modderkruiper kan aangesloten worden bij het SMP-N van de gemeente Nijmegen. De gemeente kan meer informatie geven over welke stappen hiervoor nog genomen moeten worden.

De teunisbloempijlstaart is niet opgenomen in het SMP-N. Negatieve effecten op deze soort zijn niet te voorkomen door de voorgenoemde werkzaamheden. Voor deze soort moet daarom een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit worden aangevraagd bij de provincie Gelderland.

De aanwezigheid van voortplantingsbiotoop, vaste rust- en verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van andere soort(groep)en is met zekerheid uit te sluiten.

6 Beschermde gebieden

6.1 Natura 2000

Het projectgebied ligt niet in Natura 2000-gebied (zie figuur 8). Wel ligt de locatie zeer dicht op Natura 2000-gebied Rijntakken, namelijk op minder dan 50 m. Overige gebieden liggen op meer dan 5 km afstand (zie figuur 9).

Door de grote afstand tot deze beschermde gebieden (Rijntakken uitgezonderd), de tussenliggende bebouwing en infrastructuur, en gezien de lokale aard van de werkzaamheden, kunnen negatieve effecten van de werkzaamheden door bijvoorbeeld geluid, licht of trillingen op voorhand worden uitgesloten.

Voor het gebied Rijntakken geldt dat het plangebied, op nog geen 50 m van de grens van het gebied, in potentie negatieve effecten kan hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van dit gebied. Bijvoorbeeld door geluidseffecten en trillingen van heien. Dit is in een Passende Beoordeling getoetst (als onderdeel van het plan MER voor de grotere ontwikkeling Nijmegen – Lent) (Lensink, 2016). De conclusie van de Passende Beoordeling is dat negatieve effecten op de Rijntakken (deelgebieden Uiterwaarden Waal en Gelderse Poort) als gevolg van de realisatie van dit plan zijn uitgesloten. Dit is ook verder toegelicht in par. 4.11 Natuur van de toelichting op het bestemmingsplan Nijmegen Dijkzone – Woenderskamp. In het planMER dat bij het bestemmingsplan is gevoegd (RoyalHaskoningDHV, 2016), is een korte samenvatting gegeven van de resultaten van de Passende Beoordeling. Er is met name getoetst op de onderdelen geluidsbelasting, stikstofdepositie en visuele verstoring.

Voor geluidsbelasting geldt dat deze voornamelijk ontstaat door een toename van verkeer over de hoofdontsluiting S100, die ook door/over het Natura 2000-gebied loopt. Deze effecten zijn beoordeeld en gecompenseerd in de planvorming. Er is daarom geen resteffect wat nog getoetst of vergund moet worden.

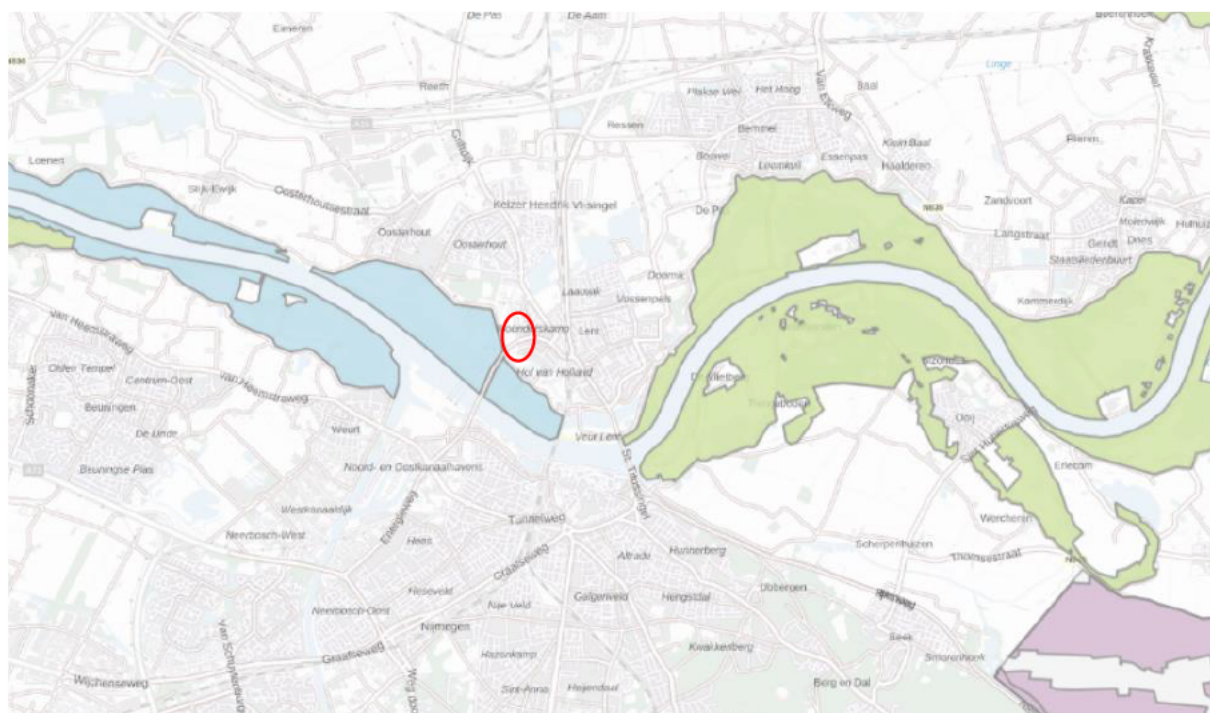
Voor stikstofdepositie geldt dat er berekeningen zijn gemaakt en dat de effecten zijn getoetst en zijn beoordeeld als niet-significant. Er zijn geen vervolgstappen nodig voor de gebruiksfase. Het is overigens niet geheel duidelijk of de aanlegfase ook beoordeeld is. Mogelijk is een actuele berekening van de aanlegfase op projectniveau nodig met de meest recente versie van AERIUS.

Tot slot is visuele verstoring van hoogbouw beoordeeld. Binnen het bestemmingsplan is het immers mogelijk om, afhankelijk van de beperkingen per bouwvlak, tot maximaal 60 m hoog te bouwen. Dergelijke bebouwing komt ruim boven de Waaldijk uit. Uit de toetsing blijkt dat er geen additioneel effect is van de plannen ten opzichte van de reeds aanwezige verstoring door de aanwezigheid van de oude kern van Nijmegen en bedrijventerreinen aan de andere zijde van de Waal.

De effecten van de plannen op het naastgelegen Natura 2000-gebied Rijntakken zijn reeds in de bestemmingsplanfase uitvoerig beoordeeld in een Passende Beoordeling. Hieruit volgt dat er geen significant negatieve effecten optreden op beschermde natuurwaarden. Er is daarom geen sprake van een Natura 2000-activiteit of een vergunningplicht. Mogelijk is wel een update van de stikstofberekeningen aanlegfase noodzakelijk op projectniveau.

Figuur 8. De ligging van het projectgebied (rood omlijnd) ten opzichte van Natura 2000 (gele vlak). Bron: AERIUS Calculator.

Figuur 9. De ligging van het projectgebied (rood omlijnd) ten opzichte van Natura 2000. Gebied Rijntakken betreft de blauwe en groene vlakken, in paars een Duits Natura 2000-gebied. Bron: AERIUS Calculator.

6.2 Bijzondere nationale natuurgebieden

Het projectgebied ligt niet in een bijzonder nationaal natuurgebied, zodat de specifieke zorgplicht voor deze gebieden ook niet van toepassing is.

6.3 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het projectgebied ligt niet in het NNN (zie figuur 10). Het dichtstbijzijnde onderdeel van het NNN ligt op < 50 m afstand van het projectgebied. Negatieve effecten op het NNN, zoals oppervlakteverlies, versnippering of verlies van samenhang zijn niet aan de orde. Een nadere toetsing aan de bepalingen van het NNN is daarom niet nodig.

Ook andere provinciale gebiedsbescherming, zoals weidevogelgebieden, zijn niet van toepassing op dit initiatief.

Het toetsen van het initiatief aan de wettelijke bepalingen van het NNN is niet noodzakelijk.

Figuur 10. De ligging van het projectgebied (zwart omlijnd) ten opzichte van het NNN (gekleurde vlakken).
Bron: Provincie Gelderland.

7 Literatuurlijst

BIJ12, 2024. Kennisdocument Kleine marterachtigen. Versie 1.0, januari 2024.

Lensink R. 2016. Passende Beoordeling bestemmingsplan Hof van Holland (Nijmegen). Rapport 16-137, Bureau Waardenburg, Culemborg.

Creemers, R., & van Delft, J. (2009). Nederlandse fauna 9 - De amfibieën en reptielen van Nederland. KNNV Uitgeverij

RoyalHaskoningDHV, 2016. Milieueffectrapport Hof van Holland, Woenderskamp en Broodkorf. Versie 3, 7 december 2016.

Vleermuisprotocol, 2021. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging, 1 januari 2021.

Websites

www.verspreidingsatlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.vlinderstichting.nl

Ndff-ecogrid.nl (Nationale Databank Flora en Fauna)

Bij12.nl

Calculator.aerius.nl

BIJLAGE 1 WETTELIJK TOETSINGSKADER

Algemeen Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet (Ow) in werking getreden. De bepalingen uit de Wet natuurbescherming (Wnb), die sinds 1 januari 2017 gold, zijn op hoofdlijnen overgenomen. Dit betekent dat de bescherming van soorten en gebieden vrijwel gelijk is gebleven, maar dat er wel andere artikelen, afdelingen en besluiten zijn waarin dit wettelijk verankerd is.

De Omgevingswet zelf regelt de basisregels voor het gehele stelsel dat bij de Ow hoort. Ook is een algemene zorgplicht opgenomen in de Omgevingswet. Ruimtelijke ontwikkelingen kunnen effecten hebben op beschermde natuurwaarden en moeten in het kader van de Ow worden getoetst. Het is namelijk verboden om zonder Omgevingsvergunning een 'Natura 2000-activiteit' of 'Flora en fauna-activiteit' te verrichten (par. 5.1.1 Ow).

In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) staan de feitelijke regels over natuurbescherming. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedenbescherming, in lijn met de werking van de Wnb.

Soortenbescherming

De bescherming van soorten is onder te verdelen in drie 'regimes': Vogelrichtlijnsoorten (11.2.2 Bal), Habitatrichtlijnsoorten (11.2.3 Bal) en 'andere soorten' (11.2.4 Bal). Voor ieder van deze regimes gelden afzonderlijke 'schadelijke handelingen' (dit komt overeen met de 'verbodsbepalingen' uit de Wnb).

Vogels

Vogels zijn beschermd conform de Europese Vogelrichtlijn. Het gaat om alle van nature in het wild levende vogels. Schadelijke handelingen die leiden tot een vergunningplicht zijn (art. 11.37 Bal):

- het opzettelijk doden of vangen van nature in NL in het wild levende vogels;
- het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels, of het opzettelijk wegnemen van nesten;
- het rapen of onder zich hebben van eieren van vogels;
- het opzettelijk storen van vogels;
- het verbod op het opzettelijk storen van vogels, geldt niet, als het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de vogelsoort;

Nesten van broedvogels zijn beschermd (en mogen dus niet vernield of weggehaald worden) wanneer ze in gebruik zijn. Sommige nesten zijn echter ook beschermd buiten de periode dat het nest in gebruik is. Voor sommige vogelsoorten is het moeilijk om geschikte nestplaatsen te vinden, of ze zijn nauwelijks in staat om zelf een nest te bouwen. Voor een aantal vogelsoorten is daarom bepaald (op basis van jurisprudentie) dat de nesten het hele jaar beschermd zijn, ook wanneer de nesten niet in gebruik zijn. De lijst van vogelsoorten waarvan het nest jaarrond beschermd is, kan per provincie verschillen.

Wanneer de werkzaamheden onvermijdelijk leiden tot schadelijke handelingen voor vogels is een vergunning noodzakelijk. Een vergunningaanvraag wordt getoetst aan 3 criteria, conform par. 8.6.2 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl):

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang,
- 2) er is geen bevredigende andere oplossing (alternatief),
- 3) doet het geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

De belangrijkste in de wet genoemde belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

Dieren en planten uit de Habitatrichtlijn

Er kunnen ook schadelijke handelingen optreden voor in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern, of bijlage I bij het Verdrag van Bonn. Voor planten heeft dit betrekking op soorten (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) uit bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern.

Voor deze soorten geldt dat er sprake is van een schadelijke handeling in de volgende gevallen (art. 11.46 Bal):

- het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren;
- het opzettelijk verstoren van dieren;
- het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren;
- het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren;
- het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

Wanneer de werkzaamheden onvermijdelijk leiden tot schadelijke handelingen voor dieren of planten van de Habitatrichtlijn is een vergunning noodzakelijk. Een vergunningaanvraag wordt getoetst aan dezelfde criteria als genoemd bij vogels. De wettelijke belangen waarop een vergunning kan worden aangevraagd zijn dezelfde als bij vogels, maar aanvullend geldt:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Andere soorten

De overheid heeft, naast de soorten die op basis van de Europese richtlijnen zijn beschermd, nog andere soorten aangewezen om te beschermen. Voor deze soorten gelden de volgende schadelijke handelingen (art. 11.54 Bal):

- het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A;
- het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren;
- het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B;
- Het verbod geldt niet voor bosmuis, huisspitsmuis en veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden;

Zowel het Ministerie van Natuur en Stikstof (voor projecten van landelijk belang, zoals het spoor of hoogspanningsverbindingen > 220 kV) als de afzonderlijke provincies zijn bevoegd om binnen deze lijsten soorten aan te wijzen waarvoor een vrijstelling geldt of waarvoor aangepaste voorwaarden gelden in het geval van een vergunningaanvraag. De wettelijke belangen die van toepassing zijn voor deze soorten zijn ruimer dan voor VR en HR-soorten. Belangen die additioneel van toepassing kunnen zijn, zijn bijvoorbeeld een ruimtelijke ontwikkeling of het algemeen belang.

Gebiedenbescherming – Natura 2000

Natura 2000-gebieden zijn natuurgebieden van groot internationaal belang. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Europese Habitat- en/of Vogelrichtlijn. Voor de aangewezen soorten en habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Een activiteit (plan of project) mag niet leiden tot significant negatieve effecten op deze doelen of tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken. Activiteiten binnen zowel als buiten het Natura 2000-gebied kunnen negatieve effecten veroorzaken. In een quickscan wordt globaal getoetst of negatieve effecten op voorhand met zekerheid zijn uit te sluiten. Als dat niet zo is, is mogelijk een Voortoets nodig om dit uitgebreider te toetsen. Wanneer significant negatieve effecten niet zijn uit te sluiten, is er sprake van een 'Natura 2000-activiteit' en moet hiervoor vergunning worden aangevraagd bij de provincie.

De meeste potentieel negatieve effecten zijn uit te sluiten wanneer het planvoornemen zich op 300-500 m van Natura 2000 bevindt. Verstoring door licht, geluid, trillingen of menselijke aanwezigheid zijn op die afstand vaak niet meer waarneembaar. In zeer open gebieden kan dit anders zijn, dit moet dan ook per project getoetst worden. Een belangrijke uitzondering is de uitstoot van stikstof. Dit verspreid zich door de lucht over grote afstanden, zodat ook negatieve effecten kunnen optreden op natuurgebieden ver van het plangebied. Wanneer een toename in stikstofuitstoot niet is uit te sluiten, dient dan ook een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd om uit te sluiten (of vast te stellen) dat er sprake is van stikstofdepositie in reeds overbelaste gebieden.

Indien op voorhand significante effecten niet uitgesloten kunnen worden dient een Passende beoordeling opgesteld te worden. Blijkt uit een Passende beoordeling dat significant negatieve gevolgen niet zijn uit te sluiten, dan geldt een vergunningplicht en is er sprake van een zogenaamde 'Natura 2000-activiteit'.

Specifieke zorgplicht

In het Bal is een specifieke zorgplicht opgenomen voor Natura 2000-gebieden en bijzondere nationaal natuurgebieden (art. 11.6 Bal). Iedereen die activiteiten uitvoert die verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kunnen hebben, moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. Als nadelige gevolgen niet te voorkomen zijn, dan verplicht de specifieke zorgplicht om met betrekking tot deze gevolgen passende preventieve maatregelen te nemen (art. 11.6, 2e lid onder d), of, als dit niet gaat, om passende herstelmaatregelen te treffen (art. 11.6, 2e lid onder f). Daarnaast verplicht de zorgplicht ook dat de effectiviteit van deze maatregelen wordt gemonitord. De specifieke zorgplicht geldt voor projecten die een vergunning nodig hebben, maar ook voor maatregelen die volgen uit een beheerplan, óf voor projecten die geen kans hebben op een significant gevolg (dit geldt dus voor de meeste kleine projecten buiten Natura 2000).

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een netwerk van natuurgebieden (waaronder de Natura 2000-gebieden) en nog in te richten natuur of ecologische verbindingzones. Het NNN wordt door de provincies aangewezen en begrensd.

Voor de natuurgebieden die behoren tot het NNN geldt dat de kwaliteit en oppervlakte van het Natuurnetwerk Nederland niet achteruit mogen gaan, en dat de samenhang tussen de gebieden van het NNN wordt behouden en dat, als binnen het NNN activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden van het NNN, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het NNN behouden blijven (art. 7.8, Besluit kwaliteit leefomgeving).

Nieuwe plannen en projecten zijn dus niet toegestaan als deze een nadelige gevolgen hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied. Er geldt echter een 'ja-mits' principe onder de Ow, in tegenstelling tot het vroegere 'Nee-tenzij' principe van de Wnb. Wanneer er gecompenseerd wordt voor de nadelige gevolgen, kan een plan of project dus doorgaan.

Hierbij is het niet (langer) noodzakelijk om een groot openbaar belang of reële alternatieven aan te tonen. Een en ander is echter ook afhankelijk van de wijze waarop elke provincie de algemene regels uit de Ow uitwerking in hun provinciale Omgevingsverordeningen. Wanneer er nog geen nieuwe Omgevingsverordening is in een provincie, kan het Nee-tenzij principe daar dus nog steeds actueel zijn.

, tenzij daarmee een zwaarwegend belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden.

De bescherming van het NNN ligt vast in bestemmingsplannen/Omgevingsplannen. Activiteiten die passen binnen het geldende bestemmingsplan zijn daarom toegestaan.

BIJLAGE 2 FOTO-IMPRESSIE

Zuidelijke deelgebied

Watergang (geen onderdeel van werkzaamheden) uit 2022 die door de hele nieuwbouwwijk heen loopt.

Tijdelijke brug naar parkeerplaats in het projectgebied.

Watergang met een ouder gronddepot op de achtergrond (vindplaats van de teunisbloempijlstaart).

Tijdelijke bouwterrein

Teunisbloemen langs de randen van het aanwezige gebroken puin

Op het terrein komt veel basterdwederijk voor.

Drooggevalle voormalige watergang en struweelrand (rand erf van voormalige bebouwing).

Voormalige erfbeplanting aan de zuidkant van het plangebied die behouden blijft

Vleermuiskast net buiten het projectgebied

Houten vlonder naast de hoogstamboomgaard. Links is het voormalige erf van een woning, waar opschot van wilgen optreedt. Midden op de foto is een strook waar veel teunisbloemen groeien.

Alarmerende graspieper met voedsel in de bek duidt op een nog actief nest (op 19 juli 2024).

Projectgebied nabij de onderdoorgang van de S100

Vorming van regenplassen

Ontbreken van onderwatervegetatie in de regenplassen

Aangelegde poel ten zuiden van de S100

Uiterwaarden ten noordwesten van de S100

Beversporen rondom de plas die zichtbaar is op de foto hierboven

Noordelijke deelgebied

Steilrandje bij aangelegde ondiepe poel (zonder onderwatervegetatie). In de steilrand waren geen nestgangen van bijvoorbeeld oeverwaluw aanwezig.

Knotwilgen en deel van de watergang

Zwarte roodstaart op bouwhek

Detail voormalige sloot, deels overwoekerd met bramen

Meest noordelijke hoek van het projectgebied.

